

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 1.1 ความหมายของการสื่อสาร
 - 1.2 ภาษากับการสื่อสาร
 - 1.3 หลักการและแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 1.4 ขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
 - 1.5 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. เอกสารที่เกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาที่สอง
 - 2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง
 - 2.2 ทฤษฎีความจำที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ภาษาที่สอง
 - 2.3 หลักการสอนภาษาไทยในฐานะที่เป็นภาษาที่สอง
 - 2.4 ปัญหาการเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง
3. เอกสารที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์
 - 3.1 ที่มาของการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์
 - 3.2 ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์
 - 3.3 แนวคิดและหลักการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์
 - 3.4 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์
 - 3.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์
 - 3.6 กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์
 - 3.7 ประเภทการจัดการเรียนรู้ของทีฟิอาร์
 - 3.8 ข้อดีของการจัดการเรียนรู้ทีฟิอาร์
4. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าม้ง
 - 4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนของชาวเขาเผ่าม้ง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารที่เกี่ยวกับภาษาเพื่อการสื่อสาร

ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสารแปลมาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Communication มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า Communis การสื่อสารนับว่ามีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับมนุษย์ตลอดเวลาหรือเรียกได้ว่าเป็นพฤติกรรมหนึ่งเช่นเดียวกับพฤติกรรมอื่นๆ

ศศิธร รัชฎ์ลักษณานันท์ (2542, หน้า 3) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ เช่นเดียวกับพฤติกรรมหรือการกระทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น การกิน การนอน การเล่นกีฬา การไปตลาด การไปร่วมกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ของมนุษย์ กระทำเมื่อต้องการถ่ายทอดความคิดความต้องการ ความรู้และเรื่องราวต่าง ๆ ของตนไปสู่บุคคลอื่น ขณะเดียวกันก็ต้องการรับจากบุคคลอื่นด้วย

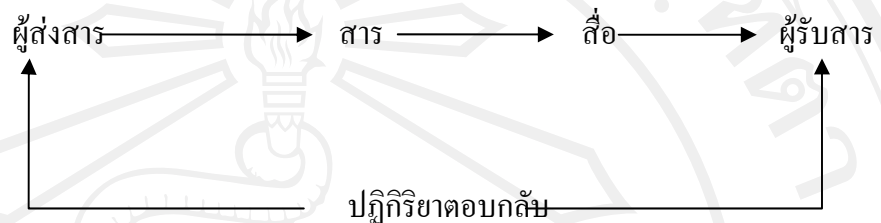
อรวรรณ ปิณฑน์โอวาท (2537, หน้า 12) ที่กล่าวถึงการสื่อสารว่า คือกระบวนการที่บุคคลคนหนึ่ง ถ่ายทอดสารไปยังอีกบุคคลหนึ่งและบุคคลหลังมีปฏิกิริยาตอบโต้ โดยใช้สัญลักษณ์คือเครื่องหมายทั้งเป็นภาษาคือ คำพูดและภาษาไม่ใช่คำพูด และการปฏิสัมพันธ์นั้นคือปฏิกิริยาโต้ตอบระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร

กรมวิชาการ (2544, หน้า 5) ได้สรุปความหมายของการสื่อสารได้ว่า การสื่อสารหมายถึงการติดต่อระหว่างมนุษย์ด้วยวิธีการต่างๆ อันทำให้ฝ่ายหนึ่งรับรู้ความหมายจากอีกฝ่ายหนึ่งและเกิดการตอบสนอง

พิมลวรรณ สมมาตรย์ (2546, หน้า 33) ได้ให้ความหมาย การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสารข้อมูล ตลอดจนความคิดเห็นและความรู้สึกระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ด้วยวิธีต่างๆ ได้แก่ การพูด ซึ่งแสดงออกทางน้ำเสียง การเขียน รวมทั้งการแสดงสีหน้า การแสดงท่าทางต่างๆ การสื่อสารจะประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องมีความรู้เรื่องไวยากรณ์ ตลอดจนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในสังคมนั้น รวมทั้งความสามารถในการเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ ด้วย

นอกจากนี้ Brown (Brown, 2000, หน้า 88) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสาร หมายถึง กระบวนการรับและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องระหว่างบุคคลอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป ทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การพูดจะไม่มี ความหมายและไม่เกิดการติดต่อสื่อสาร หากผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจเรื่องราวที่พูดหรือจุดประสงค์ของการพูดนั้น ฉะนั้น การสื่อสารจะต้องมีความหมายทั้งต่อผู้ฟังและผู้พูดด้วย

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การสื่อสารเป็นพฤติกรรมหนึ่งของมนุษย์ที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในชีวิตประจำวันเช่นเดียวกับพฤติกรรมอื่น ๆ โดยมีผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญสองฝ่าย คือ ฝ่ายถ่ายทอดสารและฝ่ายรับสาร โดยทั้งสองฝ่ายมีปฏิกิริยาโต้ตอบกันภายใต้สัญลักษณ์ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การพูด การเขียน หรือการอ่าน ได้เข้าใจตรงกัน ดังแผนภูมिนี้

แผนภูมิ 1 3 บริบททางการสื่อสาร

ภาษากับการสื่อสาร

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าภาษามีความสำคัญยิ่งต่อการสื่อสาร โดยเฉพาะภาษาพูดและภาษาเขียน ดังที่ อวยพร พานิชและคณะ (2543, หน้า 1) กล่าวว่า การสื่อสารที่จะประสบผลสำเร็จได้จะต้องมีภาษา เป็นองค์ประกอบหนึ่งภายใต้สาร เนื้อหาของสารคือ ความคิดที่กลั่นออกมาเป็นเรื่องราว ความคิดนั้นไม่สามารถถ่ายทอดได้ถ้าไม่มีภาษา ภาษานั้นเป็นตัวสารนั่นเอง

อรรถพ อุบลเยี่ยม (2542, หน้า 3) สรุปว่า การที่มนุษย์สื่อสารกัน เพราะต้องการให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ความคิด ความเห็น ความต้องการของตนเอง ด้วยเหตุนี้คนจึงสื่อสารกันด้วยเจตนาที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของภาษาหรือมีภาษาร่วมกันจึงจะทำให้การสื่อสารเกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร

ศศิธร รัชฎ์ลักษณานันท์ (2542, หน้า 22) กล่าวถึงความสำคัญของภาษากับการสื่อสารว่า ภาษาของมนุษย์เป็นภาษาเพื่อการสื่อสาร มีกระบวนการในการสื่อสารชัดเจน มีคุณสมบัติเฉพาะหลายประการที่ทำให้สามารถสื่อสารได้ทุกอย่าง สามารถเรียนรู้ เลียนแบบและถ่ายทอดจากบุคคลในสังคมเดียวกันได้ ไม่ใช่เกิดจากสัญชาตญาณ หรือพันธุกรรม โดยเฉพาะเป็นของตัวเองหลายประการ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ภาษาของมนุษย์เป็นภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคม การเรียนรู้การใช้ภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อที่จะทำให้การสื่อสาร การศึกษาเรียนรู้ เพื่อให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้

หลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ละเอียด จุฑานนท์ (2543, หน้า 98-99) กล่าวถึงหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. ครูต้องบอกให้นักเรียนทราบถึงจุดหมายของการฝึกใช้ภาษาเพื่อให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความหมายต่อนักเรียน
2. ควรจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพราะในชีวิตประจำวันการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารมักต้องใช้หลายทักษะรวมกัน และในบางครั้งต้องอาศัยกริยาท่าทางประกอบ ดังนั้นนักเรียนก็ควรจะได้ทำพฤติกรรมเช่นเดียวกับชีวิตจริง
3. ต้องให้นักเรียน ได้ฝึกสมรรถภาพด้านการสื่อสาร ได้ทำกิจกรรมการใช้ภาษาซึ่งมีลักษณะเหมือนในชีวิตประจำวันมากที่สุด กิจกรรมการหาข้อมูลที่หายไปเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะนักเรียนจะไม่ทราบข้อมูลของอีกฝ่ายหนึ่งจึงจำเป็นต้องสื่อสารกันเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ กิจกรรมในลักษณะนี้จะมีคามหมายและใกล้เคียงกับการสื่อสารในชีวิตจริง
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ใช้ความรู้รวมทั้งได้รับประสบการณ์ตรงกับความต้องการของนักเรียนอย่างแท้จริง ให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ภาษา
5. ฝึกนักเรียนให้ใช้ภาษาในกรอบของความรู้ด้านหลักภาษาและความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของภาษาที่ใช้อยู่ในแต่ละกลุ่มสังคม ต้องฝึกให้นักเรียนเคยชินกับการใช้ภาษา โดยไม่กลัวผิดและสื่อสารได้คล่อง ครูไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนทุกครั้ง ควรแก้ไขเฉพาะที่จำเป็น เช่น ข้อผิดพลาดที่จะทำให้เกิดการเข้าใจผิด หรือข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นๆ การแก้ไขบ่อยๆ ในขณะการฝึกจะทำให้เรียนขาด ขาดความมั่นใจและไม่กล้าใช้ภาษาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

Morrow (1981, หน้า 59-66) กล่าวไว้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้นครูควรคำนึงถึงหลักการต่างๆ ดังนี้

1. ควรกำหนดวัตถุประสงค์ในแต่ละคาบว่าต้องการให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมในการสื่อสารอะไรได้ การเลือกเนื้อหาควรคำนึงถึงวัยของนักเรียนด้วย ประเด็นสำคัญของการสอนตามแนวนี้อือ เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน นักเรียนสามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งแต่เดิมทำไม่ได้ และมีประโยชน์ต่อการสื่อสาร ดังนั้นการสอนการสื่อสารจะมีประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อนักเรียนสามารถนำไปใช้กับกิจกรรมในห้องเรียนได้ด้วย มิใช่เป็นเพียงการท่องจำเท่านั้น
2. ครูควรตระหนักว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่งและไม่สามารถแยกเป็นส่วน ๆ ได้ แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเกี่ยวข้องกับภาษาในระดับสูงกว่าระดับประโยคเป็นการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ขั้นตอนการสอนภาษาแนวนี้นี้จึงเป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์

ได้แก่ การที่นักเรียนรู้รูปแบบภาษาไปทีละแบบ หลังจากนั้นเป็นขั้นของการสังเคราะห์รูปแบบเหล่านั้นมาใช้ร่วมกันในภายหลัง

3. กระบวนการสอนในการสื่อสารมีความทัดเทียมกับรูปแบบภาษา วิธีการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนจึงเป็นความพยายามที่จะจำลองกระบวนการของการสื่อสารให้มากที่สุด เพื่อการเรียนการสอนรูปแบบภาษาจะได้อยู่ในบริบทของการสื่อสารด้วย

4. นักเรียนควรเรียนด้วยการลงมือปฏิบัติ กล่าวคือ ครูควรมีบทบาทเป็นผู้คอยช่วยเหลือ แนะนำ และจัดสภาพแวดล้อมตลอดจนกิจกรรมที่เหมาะสมให้แก่ นักเรียน การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อนักเรียนได้มีการกระทำ และกิจกรรมที่จะจัดขึ้นควรมีลักษณะการสื่อสารที่แท้จริง

5. แม้ว่าการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าละเลยต่อข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ของนักเรียน แต่กระนั้นข้อผิดพลาดดังกล่าวก็ไม่ถือว่าเป็นความผิดพลาดเสมอไป ทั้งนี้เพราะข้อผิดพลาดดังกล่าวอาจเกิดจากการที่นักเรียนมิได้เตรียมตัวมามากเท่าที่ควร ในขณะที่การสอนแบบเดิมพยายามหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดเหล่านี้ด้วยการควบคุมสิ่งที่นักเรียนจะพูด ซึ่งเป็นวิธีที่ไม่ให้โอกาสนักเรียนได้ทดลองใช้ภาษาที่เรียน ฉะนั้นจึงเป็นธรรมดาที่นักเรียนที่ได้รับอิสระในการใช้ความรู้ทางภาษาซึ่งเป็นไปตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจะมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นได้บ้าง จึงถือว่าวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารมองข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในลักษณะที่มีความยืดหยุ่นมากกว่า และให้ผลดีต่อนักเรียนมากกว่า

โดยสรุปแล้วแนวคิดพื้นฐานของวิธีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ต้องการเน้นให้เห็นว่าเป้าหมายของการสอนภาษา คือ ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเมื่อต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในสังคม โดยเป็นความสามารถที่จะรู้ได้ว่าเมื่อใดควรพูด และควรพูดอย่างไร กับใคร ที่ไหน และในลักษณะใด ซึ่งการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้ถูกต้องและเหมาะสม

ขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ละเอียด จุฑานนท์ (2544, หน้า 20-21) กล่าวถึงขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ไว้ดังนี้

1. ขั้่นนำเสนอเนื้อหา (Presentation) จะเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ควบคู่กับการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาด้วย ซึ่งอาจทำได้โดยการนำเข้าสู่เนื้อหาโดยใช้ภาพ แผนที่ เรื่องเล่าการใช้คำถามเพื่อดึงความรู้เดิม หรือการอธิบายเนื้อหาทางภาษาที่จำเป็น

2. ขั้นการฝึก (Practice) ให้ผู้เรียนฝึกการใช้ภาษาที่เพิ่งเรียนรู้ใหม่ โดยเริ่มด้วยการฝึกแบบควบคุม (Controlled Practice) ผู้สอนเป็นผู้นำให้การฝึก เน้นให้ผู้เรียนจดจำรูปแบบของภาษา เน้นความถูกต้องของภาษา และให้ผู้เรียนทำความเข้าใจความหมาย ผู้สอนจำเป็นต้องเตรียมสถานการณ์สำหรับฝึกไว้หลายรูปแบบให้ผู้เรียนค่อย ๆ ถ่ายโอนโครงสร้างทางภาษาจากสถานการณ์หนึ่งไปสู่อีกสถานการณ์หนึ่งที่คล้ายคลึงกัน แล้วจึงให้สถานการณ์ใหม่เพื่อฝึกการใช้ให้คล่อง

3. ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Practice) การฝึกขั้นตอนนี้สำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางให้เท่านั้น

ในการทำกิจกรรมใด ๆ สิ่งที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ คือ การสื่อสารต้องมีความสัมพันธ์ทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียนอย่างถูกต้องวิธี จะสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผู้ได้ให้ข้อเสนอแนะในการสอนทักษะแต่ละด้าน เช่น จันทรศรี นิตยฤกษ์ (2526, หน้า 213) ได้เสนอหลักการพัฒนาทักษะการฟังไว้ดังนี้

1. การฝึกปฏิบัติจริง ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง เช่น เล่าเรื่องให้ฟังแล้วตอบคำถาม เพื่อความจำและความเข้าใจ

2. การใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติให้พอเหมาะและสม่ำเสมอ

3. เนื้อหาที่ใช้ฝึกปฏิบัติควรเป็นไปตามลำดับจากง่ายไปยาก พิจารณาพื้นฐานว่าเด็กระดับนั้น ๆ ควรเริ่มจากจุดใด จากนั้นก็เพิ่มความยากมากขึ้น การพัฒนาทักษะการฟังก็จะเพิ่มขึ้นตามลำดับจากหลักการพัฒนาทักษะการฟัง สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ การได้ฝึกปฏิบัติจริงอย่างสม่ำเสมอ และได้รับการประเมินเพื่อปรับปรุงแก้ไข และในการพัฒนาทักษะภาษาไทยนั้นต้องให้สัมพันธ์กันทั้ง 4 ทักษะซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของคณาจารย์สมานมิตร (2547, หน้า 52) ได้กล่าวถึงการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดดังนี้ การสอนทักษะการพูดต้องส่งเสริมพัฒนาการพูดของนักเรียน จะต้องเน้นที่การฝึกจริงและฝึกเป็นรายบุคคลตามกำหนดอาจเป็นครั้งละ 5-10 นาที แล้วให้ไปฝึกต่อด้วยตนเอง เพื่อมาให้ทดสอบภายหลัง ครูผู้สอนต้องมีทักษะพอตัวหรือพอสมควร มีความรู้รอบรู้จุดประสงค์ของการสอนพูด ประเภทของการพูด หลักเกณฑ์หรือความรู้เนื้อหาศิลปะการพูดด้วยภาษาง่าย ๆ เช่นเดียวกับ เสริมศรี หอทิมาวรกุล (อ้างใน ธนพร หมูคำ, 2546, หน้า 10-11) ได้เสนอแนะหลักการพัฒนาทักษะภาษาไทยตามหลักของการพัฒนาทักษะการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1. ในการสอนอ่านควรมุ่งพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการอ่านและสัมพันธ์กับทักษะอื่นๆ และนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้

2. การจัดกิจกรรมการอ่านต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ต้องพยายามวินิจฉัยข้อบกพร่องและแก้ไขหรือซ่อมเสริมด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยสรุป การพัฒนาทักษะการอ่านนั้นต้องรู้ถึงความสามารถและความแตกต่างของนักเรียน เพื่อแก้ไขหรือส่งเสริมพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงต้องสัมพันธ์กับทักษะอื่น ๆ ด้วย

วรรณิ โสมประยูร (2526, หน้า 471) ได้เสนอหลักการพัฒนาทักษะการสอนเขียนไว้ โดยสรุปดังนี้

1. ควรมีการวางแผนและบันทึกการสอน โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายเนื้อหาสาระ ผู้เรียน สื่อ การวัดและประเมินผล เตรียมความพร้อม จัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา ทั้งในด้านความคิดและจินตนาการ

2. กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนแต่ละครั้งให้ชัดเจน และแจ้งให้นักเรียนทราบ

3. สอนให้เข้าใจความหมายของคำ ประโยค ใช้สื่อประกอบหรือจัดประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมกำหนดสถานการณ์ขึ้นมาเพื่อให้เกิดความประทับใจ แรงบันดาลใจ ความคิดเข้าใจ ความหมายตามลีลาของแต่ละคน

4. กิจกรรมที่นำมาให้นักเรียนฝึกเขียน ควรเป็นเรื่องที่นักเรียนมีประสบการณ์มาก่อน จึงจะสามารถเขียนได้ โดยฝึกจากเรื่องที่ใกล้ตัวและง่ายเป็นไปตามลำดับ

5. มีการเสริมแรงด้วยวิธีการต่าง ๆ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

6. เสริมความสามารถ ให้มีการประกวด แข่งขัน นิทรรศการ แสดงผลงานเผยแพร่ นักเรียน

7. ในการพัฒนาทักษะการเขียนต้องมีการประเมินและติดตามผล เพื่อดูความก้าวหน้า และปรับปรุงแก้ไขสร้างเสริมทักษะการเขียนให้พัฒนาต่อไป

การพัฒนาการเขียนนั้นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือจุดมุ่งหมายที่ฝึก จากนั้นก็จัด ประสบการณ์หรือสถานการณ์ สื่อบรรยากาศ ที่เอื้อต่อการเขียน เนื่องจากทักษะการเขียนนั้น นักเรียนต้องมีแรงบันดาลใจ มีกระบวนการคิดเพื่อสร้างจินตนาการที่เหมาะสมกับงานเขียน อีกทั้ง การฝึกหรือพัฒนาทักษะใด ๆ ก็ตามจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเพียงแต่จะเน้นฝึกฝนทักษะใด ๆ เท่านั้นซึ่งมีเป้าหมายพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น

ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นโดยสรุป ในการพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาทั้ง ฟัง พูด อ่านและ เขียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสื่อสารและสามารถนำไปสร้างความรู้ ความคิด ไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิตต่อไป

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อพัฒนาการสื่อสาร

นักภาษาศาสตร์ประยุกต์ได้จัดแนวคิดในการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของภาษาตามความเชื่อทางด้านจิตวิทยา ภาษาศาสตร์ มานุษยวิทยา และสังคมวิทยา เป็น 4 แนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดกลุ่มประจักษ์นิยม (Empiricist) หรือกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

ทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพฤติกรรมนิยม ประกอบด้วยแนวคิดที่สำคัญ ทิสนา แจมมณี (2548, หน้า 50) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไคด์ เรียกว่าทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectionism Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus - S) กับการตอบสนอง (Response - R) โดยมีหลักเบื้องต้นว่า “การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง โดยที่การตอบสนองมักจะออกมาเป็นรูปแบบต่าง ๆ หลายรูปแบบ จนกว่าจะพบรูปแบบที่ดี หรือเหมาะสมที่สุด เป็นกลุ่มที่รับแนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรมนิยมที่เน้นการตอบสนองต่อสิ่งเร้า และแนวคิดทฤษฎีกลุ่มโครงสร้างที่เชื่อว่าภาษาเป็นเรื่องของนิสัยและความเคยชิน ประเด็นสำคัญของแนวคิดนี้ คือ

1.1 ภาษา คือภาษาพูด มิใช่ภาษาเขียน เพราะใช้ภาษานั้นเริ่มต้นจากการพูด เด็กจะเรียนรู้ภาษาพูดก่อนการเขียนแบบจากผู้ใหญ่ ในการสอนควรเริ่มสอนจากการฟัง-พูด ก่อน

1.2 ภาษาเป็นเรื่องของนิสัยและความเคยชินที่จะต้องมีการฝึกฝนจนสามารถใช้ภาษาได้อย่างอัตโนมัติ ในการสอนจึงควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกพูดเลียนแบบผู้สอนบ่อยๆ จนจำและสามารถนำมาใช้พูดตอบได้

1.3 ภาษาแต่ละภาษามีโครงสร้างที่แตกต่างกัน ในการสอนจึงควรเตรียมบทเรียนทั้งในด้านการออกเสียง โครงสร้างทางไวยากรณ์ และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาให้มาก โดยเฉพาะในส่วนที่แตกต่างกัน

2. แนวคิดกลุ่มเหตุผลนิยม (Rationalist) เป็นกลุ่มที่รับแนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้

ที่เน้นการปรับรูปแบบ โครงสร้างของความรู้ที่ติดตัวมา และแนวคิดจากทฤษฎีภาษาศาสตร์ กลุ่มไวยากรณ์ปริวรรต ที่เชื่อว่าเด็กมีความสามารถที่จะเข้าใจภาษาได้โดยไม่เคยได้ยินมาก่อน เนื่องจากภายในสมองมีกลไกที่จะวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างกฎเกณฑ์การใช้ภาษาขึ้นได้ ประเด็นสำคัญของแนวคิดนี้คือ

2.1 ภาษาเป็นเรื่องกฎเกณฑ์ มนุษย์สามารถสร้างประโยคต่างๆ จากเกณฑ์ที่มีอยู่ขึ้นใช้ได้อย่างไม่จำกัด ในการสอนจึงควรสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษาเพื่อจะได้มีพื้นฐานในการสร้างประโยคด้วยตนเอง

2.2 ไวยากรณ์ของทุกภาษามีลักษณะสากล มีโครงสร้างพื้นฐานคล้ายกัน กล่าวคือ ประโยคแต่ละประโยคสามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างได้ด้วยกฎการปริวรรต ในการสอนจึงควรสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ สามารถวิเคราะห์โครงสร้างของประโยคที่พบเห็นจนได้ความหมายที่แท้จริง

2.3 มนุษย์มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ในการสอนจึงควรสอนให้ผู้เรียนได้เข้าใจภาษา มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับภาษาและการสื่อความหมายให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ก่อน แล้วจึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกแสดงออก

2.4 การเรียนรู้ภาษาเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล เป็นพฤติกรรมการสะสมความรู้จนสามารถใช้ความรู้นั้นแสดงออกทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพในการสอนจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น ซักถามจนเกิดความเข้าใจ สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับสิ่งที่รู้แล้วเข้าเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ต่อไป และการเรียนรู้จะมีผลมากขึ้นหากได้เรียนในสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง

3. แนวคิดเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) เป็นแนวคิดที่เน้นความรู้ความสามารถในการติดต่อสื่อสารของบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ โดยเชื่อว่าการเรียนรู้ภาษาเป็นลักษณะเฉพาะที่ติดตัวมา เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในสมอง และเชื่อว่าภาษาเป็นเรื่องของกฎเกณฑ์ มนุษย์จึงต้องมีความรู้ความสามารถทางภาษาก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมทางภาษา ประเด็นสำคัญของแนวคิดนี้คือ

3.1 ความรู้ความสามารถทางภาษา (Linguistic Competence) เป็นศักยภาพทางภาษาของบุคคลก่อนจะใช้ภาษาในลักษณะที่ต้องการ เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน แบ่งเป็น 2 ระดับคือ ความรู้เกี่ยวกับภาษา และความสามารถที่จะนำความรู้ความสามารถที่บุคคลมีอยู่มาใช้ให้เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้

3.2 การแสดงพฤติกรรมทางภาษา (Linguistic Approach) เป็นการนำความรู้ความสามารถทางภาษาที่บุคคลมีอยู่มาใช้ให้เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การแสดงพฤติกรรมทางภาษานี้จะสะท้อนถึงระดับความรู้ความสามารถของบุคคล

ในการสอนตามแนวคิดการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เน้นปฏิสัมพันธ์ในการใช้ภาษาระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้เกี่ยวกับการนำภาษาไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม คล่องแคล่ว สามารถสื่อความหมายได้ตามความต้องการ ผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้ฝึกการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ใกล้เคียงกับชีวิตจริง

4. แนวคิดกลุ่มมานุษยนิยม (Humanistic Approach) เป็นกลุ่มที่รับแนวคิด เกี่ยวกับการเรียนรู้แบบมานุษยนิยม ที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนในแง่อารมณ์ ความรู้สึก คือ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระได้เรียนในสิ่งที่ตรงกับความต้องการ ความสนใจ ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทไปเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียน จัดสภาพห้องเรียน กิจกรรมและสื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย เป็นตัวของตัวเอง ไม่กังวลกับสถานการณ์ การเรียน ประเด็นสำคัญของแนวคิดนี้คือ

4.1 ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจตนเองยอมรับตนเอง และสามารถสื่อสารกับผู้อื่น ได้อย่างอิสระ ลดการปกป้องตัวเอง

4.2 จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้มีบรรยากาศแห่งการยอมรับที่ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัยจากการล้มเหลว การถูกลงโทษ คำวิจารณ์ การแข่งขัน และร่วมแลกเปลี่ยนความรู้สึก ความสนใจ ความจำ จินตนาการ

4.3 เลือกกิจกรรมและสื่อที่ใช้ในห้องเรียนให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วม เป็นกิจกรรมที่มีความหมายและเป็นประโยชน์ในการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน

4.4 ในการดำเนินกิจกรรม ผู้สอนต้องช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกด้านภาษาให้มากที่สุด เช่น เลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับความรู้ด้านภาษาของผู้เรียน กิจกรรมที่สนุกสนาน และผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้เรียนรู้

อย่างไรก็ตามทั้งผู้เรียน เจ้าของภาษา และสถานการณ์ใช้ภาษาเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ภาษา แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กระบวนการทางสังคม (Social Process) กระบวนการทางสังคมเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาในฐานะเป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนและเจ้าของภาษาเกิดปฏิสัมพันธ์ทางการสื่อสารและนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาใหม่ นอกจากนี้ กระบวนการนี้ยังมีความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้เรียนสังเกตการใช้ภาษาในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งฝึกฝน ทดลองการใช้ภาษาตามบริบททางสังคมจนในที่สุดผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษานั้นได้อย่างคล่องแคล่ว

2. กระบวนการทางโครงสร้างภาษา (Linguistic Process) กระบวนการทางโครงสร้างภาษาเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคม เนื่องจากการเรียนรู้ภาษาเกิดจากการรับข้อมูลจากเจ้าของภาษา โดยเรียนรู้ว่าภาษานั้น มีโครงสร้างอย่างไร ตั้งแต่ระดับเสียง คำ ประโยค ไวยากรณ์ ไปจนถึงข้อความที่ซับซ้อน ในขณะเดียวกันผู้เรียนจะต้องเรียนรู้กลไกทางการสื่อสารซึ่งจะต้องใช้ความรู้ด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม และความรู้ด้านการตีความหมายทางการสื่อสารความรู้ดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาใหม่ได้อย่างสมบูรณ์

3. กระบวนการทางไวยากรณ์ (Cognitive Process) กระบวนการนี้เป็นกระบวนการวิเคราะห์ แยกแยะ จัดระบบจากข้อมูลภาษาที่เจ้าของภาษาเป็นตัวแทนจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยผู้เรียนเป็นผู้สังเกต รับรู้ และจดจำ กลุ่มเสียงจากภาษาใหม่จะถูกป้อนเข้าสู่กลไกภายในสมอง และจะถูกกระบวนการภายในสมองจำแนกแยกแยะเพื่อวิเคราะห์โครงสร้างภาษาใหม่ โดยเชื่อมโยงกับความหมายตามที่ผู้พูดต้องการสื่อสาร กระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรม

เอกสารที่เกี่ยวข้องทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาที่สอง

ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง

ทฤษฎีการได้มาซึ่งภาษาที่สอง จะเป็นการอธิบายกระบวนการรับรู้ภาษาที่สอง กฎเกณฑ์ของภาษาเหล่านั้น เช่น กฎไวยากรณ์ กฎการออกเสียง และอื่นๆ องค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนภาษาที่สองนั้นคล้ายคลึงกับการเรียนภาษาแรก คือ เป็นหน่วยของการเรียนรู้ของมนุษย์ ซึ่งสัมพันธ์โดยตรงกับลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล วัฒนธรรมของภาษาที่สอง การสร้างระบบทางภาษาศาสตร์ขึ้นใหม่เพื่อรับภาษาที่สอง การเรียนรู้เกี่ยวกับการสนทนาได้ตอบและกระบวนการสื่อสารของภาษาที่สองนั้น Light bown (1985) ได้เสนอองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับการสอนภาษาที่สอง ซึ่งได้มาจากผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ทุกคนสามารถได้มาซึ่งภาษาที่สองได้ ไม่ว่าจะเป็นเด็กเล็ก โต เด็กวัยรุ่น หรือผู้ใหญ่

2. ผู้เรียนสร้างภาษาที่เกี่ยวข้องระหว่างภาษาแม่และภาษาที่สองอย่างเป็นระบบ ในลักษณะที่คล้ายคลึงกับการใช้ภาษาที่ผิดพลาดของเด็กในการเรียนภาษาแรก และการเรียนภาษาที่สองจำเป็นต้องอาศัยภาษาแรกเป็นฐานเสมอ

3. การเรียนภาษาที่สองมีขั้นตอนที่ชัดเจน และสามารถทำนายได้ หมายความว่าผู้เรียนจะต้องเข้าใจและสามารถใช้โครงสร้างเบื้องต้น ก่อนที่จะเรียนรู้และเข้าใจระดับที่สูงต่อไป

4. การฝึกปฏิบัติได้ทำให้เรียนภาษาได้อย่างสมบูรณ์แบบ

5. การรู้จักผลของภาษามีได้หมายความว่าสามารถใช้ภาษานั้นในการปฏิสัมพันธ์เชิงสื่อสารได้

6. การแก้ความผิดที่ปรากฏชัดเจนแต่ละครั้งที่ความคิดนั้นเกิดขึ้น ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนพฤติกรรมทางภาษา

7. สำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ การได้มาซึ่งภาษาจะมีขีดจำกัดที่ไม่สามารถจะเรียนรู้ภาษาที่สองได้ดีเท่ากับเจ้าของภาษา

8. คนเราไม่สามารถเรียนภาษาที่สองให้ได้ดีเหมือนเจ้าของภาษา ถ้าเรียนเพียงวันละ 1 ชั่วโมง แต่จำเป็นต้องอยู่ที่สิ่งแวดล้อมที่ใช้ภาษานั้นประจำวัน

9. การเรียนภาษาที่สองยากลำบากมากเพราะภาษาที่มีความสลับซับซ้อน

10. ผู้เรียนมีความสามารถที่จะเข้าใจความหมายของภาษาในบริบทมากกว่าภาษาที่มีได้อยู่ในบริบท และสามารถแสดงออกทางภาษา เช่น การพูด อ่าน เขียน ได้ เท่ากับความเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดแสดงให้เป็นการสื่อสาร หรือตีความ

ศรีวิไล พลมณี (2545, หน้า 12) ได้อธิบายว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง หมายถึงกฎเกณฑ์การเรียนรู้ภาษาที่สองของมนุษย์ การเรียนรู้ภาษาที่สองไม่ได้เกิดขึ้นง่ายด้ายกับทุกคนเหมือนกับการเรียนภาษาแรก แม้จะมีเวลาเรียนมากก็ตาม บางคนอาจประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาที่สองมากกว่าคนอื่น ๆ ที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมเหมือนกัน ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่มีผลต่อการเรียนภาษาที่สอง เช่น อายุ สถานการณ์ทางการเรียน แรงจูงใจในการศึกษา ภาษา ความมั่นใจในตนเองสูง และทัศนคติที่ดีต่อภาษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้มีการจัดการเรียนรู้ภาษาที่สองให้ใกล้เคียงกับภาษาแรกให้มากที่สุด ซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น

1. ให้ผู้เรียนไปเรียนในประเทศเจ้าของภาษาเมื่อยังเป็นเด็กเล็ก ๆ
2. ให้เจ้าของภาษาเป็นผู้สอนให้ ขณะที่ผู้เรียนยังเป็นเด็กเล็ก ๆ ในประเทศของผู้เรียน
3. เรียนภาษาโดยใช้ภาษานั้นเป็นสื่อในการเรียนวิชาอื่น ๆ ในประเทศที่ใช้ภาษาที่สองเป็นภาษาราชการ
4. เรียนโดยวิธีการแปล
5. เรียนโดยวิธีการเลียนแบบหรือพูดตามผู้สอน เพื่อจะได้จำและสร้างความเคยชินในภาษาใหม่ตามแนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยมหรือประจักษ์ว่าท
6. เรียนโดยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูล เพื่อผู้เรียนมีโอกาสใกล้ชิดกับภาษาที่เรียน สามารถวิเคราะห์และสร้างกฎเกณฑ์ของภาษานั้นขึ้นมาตามแนวความคิดของกลุ่มพุทธรนิยมหรือวิตรรกภาพ

การเรียนรู้ภาษาที่สองมีงานวิจัยซึ่งสรุปผลตามที่ Krashen และ Terrel (อ้างใน ศรีวิไล พลมณี, 2536, หน้า 13) ได้เสนอสมมุติฐานเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาที่สองจากงานวิจัยที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

1. The Acquisition Learning Hypothesis สมมุติฐานนี้อ้างว่า ผู้ใหญ่สามารถเรียนภาษาที่สองได้สองแบบ คือ เรียนภาษาธรรมชาติ (Acquisition) และเรียนภาษาแบบไม่เป็น

ธรรมชาติ ภาษาและความถูกคิดในการใช้ภาษา เป็นการเรียนในลักษณะที่ไม่ใกล้เคียงกับการเรียนแบบธรรมชาติ หากคำนั้นผิดนั้นก่อให้เกิดความสับสนในการสื่อสาร ไม่ใช่เกิดจากไวยากรณ์

2. The Natural Order Hypothesis สมมุติฐานนี้กล่าวว่า การเรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษา จะเป็นไปตามลำดับก่อนหลังตามธรรมชาติ และลำดับขั้นตอนนี้จะคล้ายคลึงกันสำหรับผู้เรียนทุกคนที่เรียนภาษาที่สอง เช่น ผู้สอนไม่ต้องเริ่มสอนแก้คำผิดของกฎเกณฑ์บางอย่าง ที่ผู้เรียนยังไม่อยู่ในขั้นที่จะรับรู้กฎเกณฑ์นั้น

3. The Monitor Hypothesis สมมุติฐานนี้อ้างว่า การเรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษาช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาได้น้อยมาก เพราะการเรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษามีส่วนเพียงช่วยตรวจแก้ภาษาเท่านั้น สมมุติฐานนี้ไม่ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติจะไม่สามารถช่วยให้ผู้ใช้ภาษาแก้ไขภาษาของตนได้ เพียงแต่กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษานั้น ช่วยได้เฉพาะการตรวจและการแก้ไขเท่านั้น ผู้เรียนไม่สามารถนำการเรียนรู้แบบนี้มีมาสร้างภาษาขึ้นใช้ได้

4. The Input Hypothesis สมมุติฐานนี้กล่าวว่า ผู้เรียนภาษาที่สองสามารถเรียนรู้ภาษาได้จากข้อมูลทางภาษาที่ได้รับ และข้อมูลที่ใช้ภาษาในระดับที่สูงกว่าระดับความรู้ทางภาษาที่ผู้เรียนมีอยู่เล็กน้อย โดยใช้บริบทหรือข้อมูลนอกเหนือตัวภาษาเข้าช่วยในการทำความเข้าใจ

5. The Affective-filter Hypothesis สมมุติฐานนี้กล่าวว่า ทศนคติเป็นตัวแปรที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการเรียนภาษา เช่น แรงจูงใจ ความเชื่อมั่น เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม สมมุติฐานทั้ง 5 ข้อดังกล่าวได้มีผู้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและขัดแย้งดังนี้

Stevick (1982) มีความเห็นว่า การเรียนภาษาธรรมชาติและเรียนภาษาแบบไม่เป็นธรรมชาติ มีส่วนอยู่ในกระบวนการเดียวกัน และต่างก็เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ดังนั้นในการเรียนการสอนจึงควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทั้งรับรู้และและเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความสามารถในการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ

Harmer (1985) มีความเห็นว่า เป็นการยากที่จะทำนายว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ภาษาได้เมื่อไร จากการใช้ภาษาหรือกฎเกณฑ์ เพราะขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล เช่น ผู้เรียนบางคนเมื่อได้รับข้อมูล ก็สามารถเรียนรู้สิ่งที่ตนยังไม่รู้ได้โดยไม่รู้ตัว หรือผู้ใหญ่ที่เรียนต้องการเห็นผลอย่างรวดเร็วในการเรียน จำเป็นต้องเรียนกฎเกณฑ์ของภาษาที่สามารถเรียนรู้ได้เร็วยิ่งขึ้น

Long (1986) มีความเห็นว่า การเรียนภาษาจากข้อมูลเป็นการเรียนที่ยังไม่เพียงพอในการเรียนรู้ภาษา ทั้งนี้เพราะมีงานวิจัยๆ ชิ้นที่ยืนยันได้ว่า ผู้ที่เรียนภาษาจากข้อมูลตามแนวคิด Krashen ยังมีความด้อยในเรื่องความถูกต้องทางภาษา และไม่สามารถที่จะปรับปรุงความสามารถในด้านนี้ให้เพิ่มขึ้น

อรุณี วิริยะจิตร (2536, หน้า 14) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า ยังไม่สามารถหาข้อยุติรูปแบบการเรียนรู้ภาษาที่สองของมนุษย์ได้ จึงเชื่อว่าตราบดีที่ยังไม่มีผู้ใดหาหลักฐานมาพิสูจน์ได้อย่างเด่นชัด ว่ามนุษย์เรียนรู้ภาษาได้อย่างไร แล้วคงจะมีแนวความคิดเห็นใหม่ ๆ ในเรื่องการเรียนรู้ภาษาของมนุษย์เกิดขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (อ้างใน กัญญา กอบกานาสินธุ, 2545, หน้า 12) อธิบายว่า การเรียนรู้ภาษาที่สอง เด็กไม่สามารถเรียนรู้ในทำนองเดียวกับภาษาแม่หรือภาษาแรกได้เป็นอย่างดี เพราะกระบวนการเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กเป็นการรู้จักภาษาครั้งแรก และเป็นการเรียนรู้โดยธรรมชาติ ดังนั้นในการเรียนรู้ภาษาใหม่ต้องจัดให้มีความสมดุลกันระหว่างการเรียนรู้โดยธรรมชาติและการเรียนรู้โดยสร้างสถานการณ์ให้เหมือนจริง

ชัยยา เปรมภักดี (2543, หน้า 8) อธิบายว่า ในการเรียนรู้ภาษาที่สอง ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างธรรมชาติ โดยที่ผู้เรียนไม่รู้ตัวว่าได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ของภาษา

จะเห็นว่าทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สองจำเป็นอย่างมาก สำหรับผู้เรียนที่จำเป็นต้องใช้ภาษาที่สองในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ในขณะที่ตนต้องอยู่ในสังคมที่ต้องใช้ภาษาที่สองในการสื่อสารกัน เพราะทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สองนี้ จะช่วยให้ผู้สอนมีความเข้าใจในตัวผู้เรียน และสามารถทำให้ผู้เรียนนั้นไม่เบื่อหน่ายที่จะเรียนรู้ภาษาที่สอง และขณะเดียวกันตัวผู้เรียนเองก็จะสามารถเข้าใจในตัวภาษาที่สองนี้มากกว่าการเรียนรู้เพียงเพื่อพูดได้เท่านั้น

ทฤษฎีความจำมนุษย์ที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ภาษาที่สอง

ทฤษฎีความจำทางจิตวิทยาทฤษฎีหนึ่งโดย Atkinson และ Shiffrin (1968) กล่าวว่า ข้อมูลต่างๆ ถ้าได้รับการทบทวนในความจำระยะสั้นซึ่งมีขอบเขตจำกัด จะมีการถ่ายโอนเข้าไปสู่สมรรถนะระดับสูงในความทรงจำระยะยาว ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงประเภทของความทรงจำของมนุษย์ว่ามีอยู่ 2 ประเภท คือ ความจำ ระยะสั้น และความจำระยะยาว ความจำระยะสั้นเป็นระบบการเก็บข้อมูลของคนที่มีอยู่ชั่วคราว และอาจจดจำจำนวนข้อมูลได้น้อย ถ้าหากว่าไม่ใส่ใจหรือไม่ได้ทบทวน วิธีการที่จะทำให้จำได้ คือ ทบทวนแล้วทบทวนอีก ซึ่งถือว่ากระบวนการทบทวนนี้จะนำไปสู่การจำระยะยาว กระบวนการทบทวนนี้ ภาษาอังกฤษเรียกว่า Rehearsal ความจำระยะยาวนั้น เชื่อว่าเป็นส่วนที่บุคคลสามารถที่จะบรรจุความจำไว้ได้ เราเชื่อว่าความจำระยะยาวขึ้นเป็นส่วนที่บรรจุความจำถาวรของคนเราและไม่มีความจำกัด แต่ยากที่จะเก็บความรู้เข้าไปในส่วนของความจำระยะยาวนี้ มีวิธีการเดียว คือ การทบทวนในความจำระยะสั้นจนถึงจุดที่เพียงพอที่จะได้รับการถ่ายโอน ไปสู่ความจำระยะยาวโดยอัตโนมัติ

ทฤษฎีความทรงจำของมนุษย์นี้มีอิทธิพล โดยตรงต่อผู้เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง หากผู้เรียนมีการท่องจำและทบทวนคำ ทบทวนเสียงสม่ำเสมอ ก็สามารถบรรจุองค์ความรู้เข้าไปในความทรงจำระยะยาวได้จะทำให้การเรียนรู้มีความคงทนถาวรขึ้น ผู้เรียนก็จะมีความสามารถหรือสมรรถนะในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี

หลักการสอนภาษาไทยในฐานะที่เป็นภาษาที่สอง

ศรีวิไล พลมณี (2545, หน้า 138-141) ได้กล่าวถึงการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองให้มีประสิทธิภาพ ควรสอนทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนควบคู่กันเพื่อเสริมซึ่งกันและกัน และได้นำเสนอเทคนิคการสอนภาษาไทยในฐานะเป็นภาษาที่สอง ไว้ดังนี้

1. ใช้เวลาให้เร็วที่สุดในการต้องท่องจำ (ไม่ควรนานเกิน 20 ชั่วโมง)
2. ใช้วิธีที่ง่ายและสะดวกต่อผู้เรียนที่สุด (มีผังภูมิเป็นคู่มือ มีการอธิบายกฎที่ง่ายและสั้น)
3. ให้เวลาผู้เรียนไปฝึกข้างนอก (อย่าให้รู้สึกว่ายเสียเงินค่าชั่วโมงเรียน และเสียเวลามานั่งวาดหรือคัดลอกในห้องเรียน)
4. ต้องมีสื่อการสอน แบบฝึกที่วางแผนและออกแบบมาอย่างดี
5. เอาใจใส่ตรวจแก้และเข้มงวดพอสมควร แต่อย่าให้ถึงขั้นเป็นการละเลยหรืออยู่เย็นบังคับจนเกินไป ที่สำคัญต้องให้เห็นคุณค่าและมีความสุข ผสมผสานด้วยในกิจกรรมนั้น ๆ
6. ให้เขียนในสิ่งที่เคยได้ยิน เคยเรียนรู้แล้ว และให้อ่านให้พูด ในสิ่งที่เขียนขยายออกไปอย่างสัมพันธ์ทักษะ
7. ให้กำลังใจโดยให้พูด ให้ใช้คำที่อ่านและเขียนได้นั้นในบริบทของเรื่องราวที่เขาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ หมั่นชมเมื่อผู้เรียนทำข้อผิดพลาดลดลง ๆ เพื่อให้เขารับรู้ว่าคุณเห็นพัฒนาการของเขา

สมพงษ์ วิทยศักดิ์พันธุ์ (2545 ก, หน้า 12-22) ได้กล่าวถึงการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองให้มีประสิทธิภาพ สรุปได้ ดังนี้

1. ทำแผนการสอน การสอนที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงที่สุดนั้น เริ่มต้นจากการมีแผนการสอนที่ดี หลักการพื้นฐานของการวางแผนการสอน คือ

1.1 ต้องรู้เนื้อหาที่จะสอนทั้งหมด เพื่อจะได้นำมาจัดเรียง จัดกลุ่ม แบ่งตอน เพื่อจะสอนได้อย่างเหมาะสมในแต่ละคาบ

1.2 ต้องบริหารเวลาได้อย่างเหมาะสม

1.3 ต้องมองเห็นภาพว่าจะสอนอย่างไร ต้องมีกิจกรรมอะไรบ้างเพื่อดึงความสนใจผู้เรียน

1.4 ต้องประเมินผลการเรียนการสอนได้

2. การสร้างสื่อการสอน การเรียนภาษาให้ได้ผลดีที่สุดจำเป็นต้องใช้สื่อการสอน ประกอบอันจะมีผลในการช่วยให้ผู้เรียนจำได้ง่าย สื่อการสอนพื้นฐานที่ใช้กันมาก ได้แก่

2.1 บัตรคำ

2.2 บัตรภาพ

2.3 วัสดุของจริงหรือวัสดุจำลอง ของเล่นเด็ก

2.4 ภาพวิดิทัศน์ตัดต่อ

2.5 แถบบันทึกเสียงหรือเทป

2.6 เพลง

2.7 คอมพิวเตอร์

3. เทคนิคการสอน เทคนิคการสอนภาษาที่สอง ที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ เรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ คือให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนตั้งแต่ชั่วโมงแรก มีโอกาสฟังและพูดอย่างเป็นระบบ มีโครงสร้างจากง่ายไปหายาก

3.1 เรียนรู้เพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ควรเน้นเรื่องราวในชีวิตประจำวัน ในหน้าที่การงาน การศึกษา

3.2 ให้ผู้เรียนมีบทบาทเต็มที่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทในการพูดตาม ฝึกออกเสียงฝึกพูด ฝึกถามตอบ

3.3 การวัดและประเมินผล การเรียนจำเป็นต้องมีการวัดและประเมินผลเสมอเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน

ดังนั้นในการเรียนการสอนภาษาที่สอง ครูควรมีความรู้พื้นฐานในด้านการศึกษาคู่มือในการเรียนรู้ภาษาที่สอง ทฤษฎีการเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้ ตลอดจนมีความสามารถในการสอน ความถนัด ความตั้งใจ และมีการวางแผนในการสอนและที่สำคัญครูสอนภาษาควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการสอน การเลือกบทเรียน วิธีการสอน การเสริมแรง พยายามลดการแทรกแซงอันเป็นอุปสรรคในการเรียน และการวัดผลประเมินอย่างถูกต้องชัดเจน

ปัญหาการเรียนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง

ศรีวิไล พลมณี (2545, หน้า 195-219) ได้เสนอปัญหาของการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง ดังนี้

1. ปัญหาการขาดพื้นฐานในการเรียนภาษาไทยของผู้เรียน
2. ปัญหาผู้เรียนจำไม่ได้
3. ปัญหาผู้เรียนไม่พูด
4. ปัญหาผู้เรียนออกเสียงไม่ถูก
5. ผู้เรียนเรียงคำในโครงสร้างประโยคภาษาไทยไม่ถูก
6. ปัญหาความเข้าใจวัฒนธรรมประเพณี
7. ผู้เรียนเบื่อการเรียน
8. ข้อจำกัดของเวลาเรียน
9. การสอนขาดเนื้อหา หรือใช้เนื้อหาที่ไม่เหมาะสม
10. นักศึกษาไม่ชอบเข้าสังคม

จากปัญหาดังกล่าว ครูผู้สอนควรศึกษาถึงปัญหาต่างๆ เพื่อนำไปแก้ไขให้กับผู้เรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาไทยในฐานะที่เป็นภาษาที่สองได้ง่ายขึ้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสอนแบบทีฟิอาร์

ที่มาการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์

James J. Asher. (James J. Asher. 1986, หน้า 1-4) กล่าวถึงปัญหาการสอนภาษาต่างประเทศว่า สถิติผู้ประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศมีน้อยมาก จะเห็นได้จากการรายงานของ John Lauson ผู้อำนวยการโรงเรียนแห่งหนึ่งในรัฐ โอไฮโอ ในปี ค.ศ. 1971 พบว่า สถิติของนักเรียนที่เรียนโปรแกรมภาษาต่างประเทศได้เลิกเรียนกลางคันในปีที่ 3 มากกว่าร้อยละ 85 และในปีที่ 4 มากกว่าร้อยละ 5 หรือแม้แต่ในระดับอุดมศึกษาก็เช่นเดียวกัน จากการรายงานของ จอห์น บี. แครร์รอล ในปี ค.ศ. 1960 พบว่าจากการใช้ข้อสอบมาตรฐานวัดผลการเรียนภาษาต่างประเทศ เป็นวิชาเอกระดับชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป มีสถิตินักศึกษาที่ทำคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดี เพียงร้อยละ 5 และในจำนวนนี้มักจะเป็นผู้ที่มีความถนัดทางด้านภาษาสูงด้วย ความไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศนี้ น่าจะมาจากสาเหตุในกระบวนการเรียนการสอน และได้ตั้งข้อสังเกตว่าเหตุใดเด็กปกติที่มีอายุเพียง 6 ปี จึงมีความรอบรู้ในภาษาแม่เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นระบบเสียง โครงสร้างทางภาษาหรือความหมาย เขาจึงพยายามค้นหากลยุทธ์ที่จะพัฒนาการสอนภาษาต่างประเทศให้ดีขึ้น หากการที่จะสร้างแรงจูงใจในการเรียนของเด็กให้มีมากขึ้นเขาได้แนวความคิดการสอนภาษาแบบทีฟิอาร์ มาจากธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กทารก โดยก่อนที่เด็กจะสามารถพูดคำใดคำหนึ่งออกมาได้นั้นเขาต้องผ่านประสบการณ์ในการฟังอย่างมากมายซึ่งเป็นการสะสมทีละเล็กทีละน้อยมาก่อน ในขั้นแรกเด็ก ๆ จะค่อย ๆ ลอกเลียนแบบการใช้ภาษาด้วยการสื่อความหมายโดย

การเคลื่อนไหววัยละส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ใช้การมอง การชี้ การหัวเราะ การยิ้ม การวิ่งไป
 หา ฯลฯ พัฒนาการทางภาษาของเด็กทารกนี้เกิดจากความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่
 ซึ่งอาจจะเป็นคนเลี้ยง หรือบุคคลอื่น ๆ ซึ่งอยู่รอบกายเด็กและเป็นลักษณะที่เป็นธรรมชาติ
 ในระยะแรกนั้นผู้ใหญ่ หรือพ่อแม่ มักจะพูดกับเด็กโดยมีความคาดหวังเพียงแค่ว่าให้เขาตอบสนอง
 ด้วยการกระทำ เช่น พูดว่า “มาหาแม่หน่อยซิลูก”, “ยื่นนี่” เป็นต้น เด็กจะเริ่มจากการตอบสนอง
 ด้วยการปฏิบัติแล้วค่อยๆ เรียนรู้จนกระทั่งพัฒนามาเป็นคำพูด ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับการหัดเดิน
 ของเด็กที่เริ่มจากค่อยๆ เกาะลูกจิ้งจอก ตั้งไข่ ค่อยๆ ก้าวเตาะเตาะ จนเดินได้อย่างมั่นคงและวิ่งได้
 ในที่สุด

Asher และคนอื่น ๆ ได้ทดลองใช้การจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ เพื่อพิสูจน์ว่าลักษณะ
 ของภาษาทุกภาษาสามารถนำเอาการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ มาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ
 ทักษะการฟังเป็นทักษะที่นำไปสู่ทักษะ การพูด การอ่าน การเขียน จริงหรือไม่ เขาได้ทดลองสอน
 ภาษาอังกฤษ เยอรมัน สเปน รัสเซีย ญี่ปุ่น และจีน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ กับผู้เรียน
 ที่เรียนตั้งแต่เกรด 1-8 และกับผู้ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 17-60 ปี ใช้เวลาเรียนต่าง ๆ กัน ผลการทดลอง
 ปรากฏว่าได้ผลดี และพบว่าลักษณะทางไวยากรณ์ของภาษาส่วนใหญ่สามารถนำมาใช้ในรูป
 ประโยคคำสั่งได้ นอกจากนี้ การฟังยังเป็นตัวเชื่อมโยงที่ดีต่อทักษะ พูด อ่าน เขียน จุดสำคัญที่ทำให้
 วิธีการนี้ได้ผลคือ การปฏิบัติ (Action) ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และ
 การปฏิบัติยังมีความสำคัญอย่างมากในการช่วยให้ผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ สามารถจำสิ่งที่
 เรียนรู้ได้นานจากการทดลองกับกลุ่มทดลองที่หลากหลายพบว่าผู้ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ
 ทีฟิอาร์ มีความจำและเข้าใจภาษาที่เรียนได้มากกว่าผู้ที่เรียนภาษาเดียวกัน ที่เรียนด้วยการสอน
 แบบอื่นใช้เวลามากกว่า 3-4 เท่า

นอกจากนี้ Asher ยังพบว่า ถ้าผู้เรียนพยายามที่จะเรียนรู้ทักษะทางภาษาหลาย ๆ
 ทักษะพร้อมกัน ความสามารถในการเข้าใจภาษานั้น ๆ จะลดน้อยลง เขาเห็นว่า ทฤษฎีการเรียนรู้
 ภาษาหลายทฤษฎีใช้การฝึกด้วยประโยคคำสั่งเช่นกัน แต่ในทีฟิอาร์ จะไม่มีการเปล่งเสียงพูดจนกว่า
 ผู้เรียนจะได้พัฒนาความเข้าใจก่อน การให้ผู้เรียนปฏิบัติตามคำสั่งในระหว่างที่เรียนภาษานั้น จะจำ
 ได้นานเพราะเป็นการเรียนรู้ด้วยสมองซีกขวาก่อนที่จะเชื่อมโยงมายังสมองซีกซ้ายอย่างสมดุล
 Asher อธิบายว่า การทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวาในการรับรู้ภาษาว่า สมองซีกขวามีลักษณะ
 เป็นใบไม้ ไม่สามารถสื่อออกมาเป็นคำพูดได้ แต่จะสามารถแสดงออกได้ว่า มีการรับรู้โดยผ่านการสื่อ
 ความหมายโดยตรงด้วยการปฏิบัติ เช่น การแตะสัมผัส การชี้หรือแม้แต่การเขียนสะกดคำ สมองซีก
 ขวาจะเข้าใจคำที่แสดงอาการกระทำ ส่วนสมองซีกซ้ายมีความสามารถในการสื่อออกมาเป็นคำพูด
 จะทำหน้าที่ในการแปล หรืออธิบายลักษณะที่จะได้จากการกระทำของสมองซีกขวา ดังนั้น การที่

ผู้เรียนได้มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นคำพูดด้วยการปฏิบัติก่อนที่จะพูดออกมา นับเป็น การเรียนรู้และการตอบสนองที่ง่าย และเก่าแก่ที่สุด

กล่าวโดยสรุป Asher ได้พัฒนาหลักการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ มาจากการศึกษา ขั้นตอนการเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ เป็นการพัฒนาสมองทั้งสองซีกให้มีความสัมพันธ์กันในด้าน การเรียนรู้ ทักษะการฟังต้องมาก่อนทักษะการพูด ฟังประโยคคำสั่งให้เข้าใจ แล้วตอบสนองคำสั่ง ด้วยท่าทางจนสามารถพูดคำสั่งได้ ในขณะเดียวกันผู้สอนต้องรู้จักนำหลักจิตวิทยามาใช้ในการสอน ด้วย

ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์

มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ ดังนี้

Asher. (James J. Asher.1986, หน้า 2) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ มาจาก **Total Physical Response** หรือเรียกย่อๆ ว่า TPR ทีฟิอาร์ หมายถึง การสอนที่ตอบสนองด้วย ร่างกาย วิธีการสอนที่ผู้สอนจะต้องใช้ความสามารถในการชี้นำพฤติกรรมของผู้เรียน ให้เกิด ความเข้าใจด้วยการถ่ายทอดจากการแสดงกริยาท่าทางผ่านทางประโยคคำสั่ง โดยตั้งอยู่บนพื้นฐาน ความจริงที่ว่าสมองของมนุษย์ได้ถูกสร้างและถูกกำหนดให้สามารถรับรู้ด้วยการสื่อสารความหมาย ตามธรรมชาติได้ทุกภาษา Asher ได้อธิบายถึงการทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวาในการรับรู้ ภาษาว่า สมองซีกขวามีลักษณะเป็นใบไม้ ไม่สามารถสื่อออกมาเป็นคำพูดได้ แต่จะสามารถแสดงออก ได้ว่ามีการรับรู้โดยผ่านการสื่อความหมายโดยตรงด้วยการปฏิบัติ เช่น การแตะสัมผัส การชี้หรือ แม้แต่การเขียนสะกดคำ สมองซีกซ้ายจะเข้าใจคำที่แสดงอาการกระทำ ส่วนสมองซีกซ้ายมี ความสามารถในการสื่อออกมาเป็นคำพูด จะทำหน้าที่ในการแปล หรืออธิบายลักษณะที่ได้จาก การกระทำของสมองซีกขวา

Benn (Benn, 1994, หน้า 1) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ทีฟิอาร์ หมายถึงการสอนที่ เน้นความเข้าใจในการฟังก่อนเป็นอันดับแรก ผู้เรียนจะไม่เกิดการวิตกกังวลกับการใช้ประโยค คำสั่ง ที่เน้นการให้ปัจจัยป้อนเข้าที่มีความหมาย

Gerst (Gerst, 1995, หน้า 2) กล่าวว่า วิธีการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ หมายถึง การเริ่มต้นในการฝึกพูดของเด็ก ผ่านทางประโยคคำสั่ง ผู้เรียนสามารถเข้าใจผลการรับรู้โดยใช้ การตอบสนอง โดยนำคำกริยามาใช้ได้ถูกต้องในการพูดประกอบคำสั่งนั้นๆ และผู้เรียนจะสามารถ ใช้ภาษาในการพูดได้ดี ถ้าหากการเรียนการสอนไม่เคร่งครัดในการวางกฎเกณฑ์มากนัก เพราะว่า สมองในการรับรู้ภาษาของเด็กต้องได้รับการสร้างสรรค์ จากการฝึกใช้ทีละขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

Miller and Snyder (Miller and Snyder, 1997, หน้า 13-14) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ หมายถึง การสร้างทางเลือกที่ดีให้แก่เด็กในการเรียนรู้ เด็กสามารถเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ โดยการทายความหมายจากบริบทที่ได้รับ เป็นการเลียนแบบภาษาแม่ในการพูด จากการเข้าใจความหมายของประโยคคำสั่งก่อนเป็นอันดับแรก

Wilbanks and May. (Wilbanks and May, 1997, หน้า 13-14) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ หมายถึง วิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้กับผู้เรียนที่เรียนภาษาที่สอง เพราะผู้เรียนได้มีการรับรู้คำศัพท์ที่ผ่านการใช้ประโยคคำสั่งต่างๆ ทำให้เกิดการสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (2550) ได้ให้ความหมายวิธีการสอนแบบทีฟิอาร์ โดยการใช้การ “ฟัง” คำสั่ง และ “ปฏิบัติ” ตามด้วยการออกท่าทาง พูดให้ง่าย คือ การสอนด้วยคำสั่งและตอบสนองด้วยท่าทาง หัวใจสำคัญของทีฟิอาร์คือ ผู้เรียนฟังคำสั่งหรือคำพูด จากผู้สอน แล้วทำตามท่าทางตามผู้สอนโดยไม่จำเป็นต้องพูด ผู้เรียนจะเข้าใจความหมายของคำสั่งนั้นจากท่าทางที่ผู้สอนแสดงให้เห็น

จากคำกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ หมายถึง การตอบสนองด้วยท่าทางผ่านประโยคคำสั่ง เป็นการใช้คำสั่งเพื่อกำกับพฤติกรรมของผู้เรียนให้ฟังจนเข้าใจและสามารถตอบสนองด้วยท่าทาง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์จึงเหมาะกับผู้ที่เรียนภาษาที่สอง

แนวคิดและหลักการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์

การจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ได้มีผู้ให้แนวคิดและหลักการ ดังนี้

Asher (James J Asher, 1986, 5-19) ได้แนวความคิดการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ มาจากการเรียนแบบธรรมชาติ คือ เรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กทารก โดยก่อนที่เด็กจะสามารถพูดคำใดคำหนึ่งออกมาได้นั้นเขาต้องผ่านประสบการณ์ในการฟังอย่างมากซึ่งเป็นการสะสมทีละเล็กทีละน้อยมาก่อน ในขั้นแรกเด็กจะค่อยๆ ลอกเลียนแบบการใช้ภาษาด้วยการสื่อความหมาย โดยการเคลื่อนไหวอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น ใช้การมอง การชี้ การหัวเราะ การยิ้ม การวิ่งไปหา ฯลฯ ในการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ ผู้เรียนจะมีความพร้อมที่จะรับรู้และเข้าใจภาษาได้ด้วยการได้ยิน โดยเฉพาะเด็กซึ่งมีความสนใจในสิ่งต่างๆ ในช่วงระยะอันสั้น ซึ่งจะเป็นการจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบ และสาระสำคัญ เป็นตัวกำหนด โดยยึดหลักว่า ถ้าผู้เรียนเกิดความรู้สึกสบายใจและพร้อมที่จะเรียน ครูผู้สอนก็จะสามารถดำเนินกิจกรรมต่อไป โดยใช้เกมและแบบฝึกหัดเข้ามาช่วยให้สะดวกขึ้น ในการจัดกิจกรรมผู้สอนควรคำนึงถึงอายุ พื้นความรู้เดิม และความพร้อมของผู้เรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มด้วย เพราะผู้เรียนทุกคนต่างมีความแตกต่างระหว่างบุคคล แสดงออกได้ไม่เท่ากัน ควรให้ออกาสักเรียนได้แสดงออก ไม่ควรบังคับเด็กในการเข้าร่วมกิจกรรม มีความแตกต่างของ

ขั้นตอนในการสอนของเด็กแต่ละวัย ดังนั้นทฤษฎีที่ฟิอาร์ จะมีจุดมุ่งหมายเพื่อสอนทักษะการฟัง และการพูดเป็นหลัก เพื่อนำไปสู่ทักษะการอ่านและการเขียนต่อไป

James J.Asher. (James J. Asher.1986, หน้า 5-19) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบ ฟิอาร์ ในขั้นแรกจะมุ่งฝึกด้านทักษะฟังและตามด้วยการเคลื่อนไหวทันทีเวลาที่ใช้ในการเรียน ร้อยละ 70 จะให้กับการฟัง และการทำตามคำสั่งอีกร้อยละ 20 ใช้ในการฝึกพูดส่วนการอ่านและ เขียนนั้นใช้เวลาเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น ลักษณะวิธีการสอนแบบนี้จะเน้นฝึกด้วยประโยคคำสั่ง นั้น ๆ ซ้ำ ประมาณ 2-3 ครั้ง จนกว่าผู้เรียนพร้อมที่จะทดลองด้วยตัวเอง โดยไม่มีแบบอย่างจาก ผู้สอน การออกท่าทางเป็นสิ่งสำคัญในการฝึกด้วยประโยคคำสั่ง เพราะทำให้ผู้เรียนเข้าใจ และสื่อ ความหมายได้ตรงที่สุด Asher ได้เห็นว่า หลังจากที่ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเริ่มพูดแล้ว ผู้เรียนแต่ละ คนจะพยายามพูดออกมา ผู้สอนไม่ควรวิพากษ์วิจารณ์ข้อบกพร่องของผู้เรียนในขณะนั้น แต่ถ้า จำเป็นจริง ๆ การวิจารณ์ข้อบกพร่องควรเป็นไปอย่างนุ่มนวล และแตกต่างกันไปตามความหนัก เบาของข้อบกพร่องของแต่ละคน ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะแก้คำผิดทุก ๆ ครั้ง ถ้าข้อผิดพลาดไม่ร้ายแรง นักควรปล่อยไป การแก้ไขควรแก้ไขอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้คำพูดที่เหมาะสม การแก้คำผิดใน ระหว่างที่ผู้เรียนยังพูดไม่จบอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความท้อถอยและขัดขวางความก้าวหน้าที่จะ แสดงออกอีกด้วย

สุมินตรา อังวัฒนกุล (2540, หน้า 40) กล่าวถึงแนวความคิดจากการจัดการเรียนรู้ แบบฟิอาร์ ซึ่งเป็นการสอนภาษาที่สองแบบใหม่ ซึ่งเน้นความเข้าใจ แนวการสอนแบบนี้ ให้ความสำคัญต่อการฟังเพื่อความเข้าใจ ส่วนวิธีการสอนแบบอื่น ๆ มักจะให้นักเรียนพูดภาษา ที่เรียน ตั้งแต่เริ่มเรียนวันแรก ในขณะที่วิธีสอนตามแนวคิดที่เน้นความเข้าใจนี้ จะเริ่มด้วยทักษะ การฟังก่อน เพื่อนำไปสู่การพูด ในการออกเสียงและสำเนียงที่ฉับขึ้นขึ้นอยู่กับการฟังที่ชัดเจนและ ถูกต้องด้วย ถ้าให้ผู้เรียนฝึกพูดตั้งแต่เริ่มเรียน ความผิดพลาดก็จะมีมากและเป็นสิ่งขัดขวางการเรียน อีกด้วย หากฝึกทักษะการฟังก่อนทักษะการพูด ผู้เรียนจะได้ประสบการณ์แรกเริ่มในการเรียนภาษา ที่ดี สามารถตอบโต้ได้อย่างถูกต้องและมีความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ภาษาด้วย

หลักการจัดการเรียนรู้แบบฟิอาร์ อิงแนวคิดที่ว่า การสื่อความหมายของภาษาที่สอง อาจทำได้โดยการปฏิบัติหรือใช้กริยาอาการประกอบ ผู้เรียนจะจำได้ดีถ้าได้ปฏิบัติหรือแสดง การโต้ตอบด้วย การเรียนภาษาควรเรียนเป็นกลุ่มคำที่มีความหมาย ไม่ใช่การเรียนคำโดด ๆ เน้น ภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฟังให้เข้าใจก่อนที่จะฝึกให้พูด ผู้เรียนจะเริ่มพูด เมื่อพร้อมที่จะพูด และจะเรียนรู้ภาษาจากการสังเกตการกระทำของผู้อื่น และจากการฝึกปฏิบัติด้วย ตนเอง การที่ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ช่วยให้การเรียนรู้

เป็นไปอย่างดียิ่งขึ้น การแก้ไขเมื่อผู้เรียนทำผิดจึงควรทำอย่างนุ่มนวล ไม่โจ่งแจ้ง โดยผู้สอนอาจจะพูดซ้ำหรือปฏิบัติให้ผู้เรียนดูเป็นตัวอย่าง การแก้ไขในรายละเอียดจะต้องชะลอไว้ จนกว่าผู้เรียนจะอยู่ในระดับสูงขึ้น

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ.(2550) ได้กล่าวถึงหลักการของทีฟิอาร์ ดังนี้

1. เน้นการสาธิตโดยครู เริ่มจากครูพูดคำสั่งหรือคำศัพท์ก่อนแล้วแสดงท่าทางให้นักเรียนดู หลังจากนั้น ให้อาสาสมัครออกมาหน้าชั้นแสดงท่าทางตามคำสั่งที่ครูบอกให้นักเรียนในชั้นดู แล้วให้นักเรียนในชั้นทำท่าทางพร้อมกัน
2. ใช้หลัก 3 หมายถึง การสอนแต่ละครั้งใช้คำศัพท์ใหม่ 3 คำ การสอนแต่ละขั้นตอนทำท่าทาง 3 ครั้ง เพราะการทำซ้ำๆ จะทำให้ผู้เรียนจำได้ ถ้าผู้เรียนยังจำไม่ได้จะต้องทำให้ดูมากกว่า 3 ครั้งก็ได้
3. เน้นความเข้าใจมากกว่าการจำ ต้องการให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำสั่งนั้น ๆ จากท่าทาง โดยไม่ต้องแปลเป็นภาษาที่ผู้เรียนรู้ที่อยู่แล้ว เพราะฉะนั้นจึงควรหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่ง กับผู้เรียน ถ้าผู้เรียนยังทำไม่ได้ ครูต้องทำให้ดูใหม่จนแน่ใจว่านักเรียนเข้าใจคำสั่งนั้นแล้ว ข้อสำคัญไม่ควรตำหนิเด็กเมื่อเด็กทำผิด ควรให้กำลังใจเด็ก
4. เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวไปหาสิ่งไกลตัว จากง่ายไปหายาก กล่าวคือ เรียนรู้จากของจริง จากสิ่งที่มองเห็นได้ (รูปธรรม) ไปสู่คำที่ยาก (นามธรรม)
5. ก่อนที่จะเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ต้องทบทวนคำศัพท์ที่เรียนมาแล้วทุกครั้ง แต่เมื่อคำศัพท์มากขึ้น ให้ทบทวนคำศัพท์ที่นักเรียนยังจำไม่ค่อยได้ คือทำผิดบ่อย ๆ นั้นเอง

กรมวิชาการ (2540, หน้า 5) กล่าวถึงหลักการสอนด้วยวิธีการสอนแบบทีฟิอาร์ ดังนี้

1. การสอนด้วยการโต้ตอบด้วยท่าทาง เป็นการกระตุ้นสมองซีกขวา ซึ่งควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกาย ขณะที่สมองซีกซ้ายมีหน้าที่ในการผลิตภาษา
2. การฟังเพื่อความเข้าใจควรมาก่อนพูด
3. ผู้เรียนจะเรียนได้ดีในบรรยากาศที่ปราศจากความกังวลหรือความเครียด
4. ผู้เรียนไม่ควรถูกบังคับให้พูดจนกว่าจะพร้อมที่จะพูด
5. ผู้เรียนควรเริ่มพูดโดยการเป็นผู้ออกคำสั่งแทนครูผู้สอน และให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม
6. คำสั่งเป็นหลักการสำคัญของการสอนด้วยการโต้ตอบด้วยท่าทาง
7. คำสั่งที่ซับซ้อนทำให้ผู้เรียนสนใจฟัง
8. คำสั่งควรปรับเปลี่ยนและหลากหลาย
9. ผู้เรียนเริ่มเรียนภาษาโดยการแสดงท่าทาง

10. ผู้สอนไม่ควรวิตกกังวลกับข้อผิดพลาดของผู้เรียนมากเกินไป เพราะเป็นธรรมชาติของการเริ่มต้นเรียน

11. ไวยากรณ์และรูปประโยคคำสั่ง ควรสอนทางอ้อม

12. ผู้สอนประเมินความเข้าใจของผู้เรียน โดยการสังเกตการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้เรียน

จากหลักการดังกล่าวสรุปได้ว่า การสอนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์เป็นการเรียนภาษาที่สองที่คล้ายคลึงกับภาษาแรกที่ส่งผลมาจากขั้นตอนการเรียนรู้แบบธรรมชาติ โดยทักษะการฟังควรได้รับก่อนทักษะการพูด ผู้เรียนตอบสนองการเรียนรู้ด้วยการแสดงท่าทางประกอบคำพูด ผู้สอนต้องคำนึงถึงหลักการทำงานที่ประสานกันของสมองซีกซ้ายและซีกขวาเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ มีจุดมุ่งหมายเน้นให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ที่สนุกสนานในการเรียน เพื่อการสื่อสารเป็นภาษาที่สอง และกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนต่อไป หลังจากเรียนในระดับเริ่มต้นแล้ว ในระยะแรกของการเรียนการสอน ผู้เรียนไม่ต้องพูด แต่เป็นผู้ฟังและทำตามผู้สอน ผู้สอนเป็นผู้กำกับพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งหมด ผู้เรียนเป็นผู้เลียนแบบการกระทำของผู้สอน โดยผู้สอนออกคำสั่งให้ผู้เรียนปฏิบัติตามคำสั่งนั้นด้วย เมื่อผู้เรียนพร้อมที่จะพูด ก็จะเป็นผู้ออกคำสั่งเอง ผู้สอนได้สื่อสารกับผู้เรียนทั้งชั้น และเป็นรายบุคคล ส่วนผู้เรียนได้เรียนรู้จากการสังเกตดูเพื่อนนักเรียนด้วยกัน จะช่วยให้เข้าใจและจำได้ดี นอกจากนี้ การที่ได้ให้ผู้เรียนพูดเมื่อพร้อมที่จะพูด จะช่วยลดความวิตกกังวลของผู้เรียน ทำให้การเรียนภาษาเป็นเรื่องสนุกและง่ายขึ้น ภาษาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนที่เน้นภาษาพูด และเน้นโครงสร้างไวยากรณ์และคำศัพท์มากกว่าด้านอื่นๆ โดยอิงอยู่กับประโยคคำสั่ง ทั้งนี้เพราะภาษาพูดที่ใช้กับวัยเรียนรู้ภาษานั้นส่วนใหญ่เป็นประโยคคำสั่ง ความเข้าใจคำพูดที่ได้รับฟัง ควรมาก่อนการแสดงออก ภาษาพูดจึงได้รับการเน้นมากกว่าภาษาเขียน ผู้สอนอาจจะใช้ภาษาของผู้เรียนอธิบาย เพราะผู้เรียนจะเข้าใจความหมายได้ชัดเจนจากการแสดงท่าทาง ผู้สอนสามารถที่จะทราบได้ทันทีว่าผู้เรียนเข้าใจหรือไม่จากการสังเกตการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้เรียน เป็นเรื่องแน่นอนว่าในการพูดครั้งแรกๆ ของผู้เรียนจะต้องมีการผิดพลาด ผู้สอนจะต้องอดทนและแก้ไขเฉพาะที่ผิดพลาดๆ เท่านั้น และควรแก้ไขอย่างนุ่มนวล เมื่อผู้เรียนอยู่ในระดับที่สูงขึ้น จึงแก้ไขในรายละเอียดต่อไป

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์

การจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์หรือการตอบสนองด้วยท่าทางนั้น เป็นวิธีการสอนภาษา โดยอาศัยธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาแม่ และใช้วิธีการสื่อความหมายด้วยภาษากาย ซึ่งมีผู้ให้คำอธิบายถึงขั้นตอนการสอนด้วยวิธีนี้ได้แก่

Asher. (James J. Asher, 1986, หน้า 24 -25) อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้ทีฟิอาร์มีลำดับขั้น ดังนี้

1. **ขั้นเตรียม** นำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้ประโยคคำสั่งพร้อมทั้งแสดงท่าทางประกอบคำสั่ง ละ 2-3 ครั้ง ให้นักเรียนฟังแล้วแสดงท่าทางพร้อมกับครูโดยที่นักเรียนไม่ต้องพูด
2. **ขั้นการปฏิบัติ** เมื่อครูสังเกตเห็นว่านักเรียนเข้าใจคำสั่งแล้ว ครูจะสั่งให้นักเรียนแสดงออกด้วยท่าทางปฏิบัติตามคำสั่งนั้นๆ โดยไม่ต้องดูต้นแบบจากครูอีก
3. **ขั้นทดสอบการปฏิบัติหรือให้ข้อมูลป้อนกลับ** ครูจะสังเกตการแสดงออกด้วยท่าทางของนักเรียนแล้วให้ข้อมูลป้อนกลับ โดยคำพูดหรือคำชมเชยเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้องหรือให้คำแนะนำแก้ไขเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจ
4. **ขั้นประเมินผล โดยใช้กิจกรรมเสริม** ครูให้นักเรียนฝึกออกเสียงคำศัพท์ สะกดคำศัพท์ บอกความหมายของคำศัพท์ และทำแบบฝึกหัดเสริมและเกมเพื่อเสริมแนวความคิดรวบยอดด้านไวยากรณ์ด้วยการใช้ประโยคคำสั่งต่างๆ จัดแสดงละครที่เป็นนิทานให้สนุกสนาน ให้วาดรูปหรือเขียนลำดับเหตุการณ์ การให้เล่าเรื่องย้อนกลับ การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจบทเรียนยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ มีขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นเตรียมการขั้นสาริต ขั้นปฏิบัติการ ขั้นประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยที่ผู้สอนต้องเสริมแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนตลอดเวลา เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์

กิจกรรมหลักของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ คือเน้นให้ผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติตอบสนองด้วยท่าทางตอบโต้ภาษาในรูปของประโยคคำสั่งเป็นสำคัญ โดยมีผู้ที่ให้แนวการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนการสอนในทักษะต่าง ๆ เช่น Ramiro Garcia. (Ramiro Garcia, 1988 อ้างใน สมโภชน์ ธรรมแสง. 2546, หน้า 45-46) จำแนกกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ดังนี้

กิจกรรมการสอนทักษะการฟัง

1. ในระยะแรกของการสอน ผู้เรียนไม่ต้องพูด แต่จะเป็นผู้ฟังและทำตามผู้สอน ผู้เรียนจะเป็นผู้เลียนแบบการกระทำของผู้สอน โดยผู้สอนออกคำสั่งให้ฟังและปฏิบัติตามคำสั่งให้ดูเป็นตัวอย่าง 2-3 ครั้ง จากนั้นให้ผู้เรียน 2-3 คน เป็นตัวแทนนักเรียนออกมาปฏิบัติตามคำสั่ง โดยที่ผู้สอนก็ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นด้วย ทำเช่นนี้หลาย ๆ ครั้ง จากนั้นผู้สอนออกคำสั่งให้ผู้เรียนที่เป็นตัวแทนนักเรียน 2-3 คนนั้น ปฏิบัติตามคำสั่งเป็นกลุ่มและทีละคนให้ผู้เรียนทั้งชั้นฟังและดูตัวอย่าง ต่อมาผู้สอนจึงออกคำสั่งให้ผู้เรียนทั้งชั้นปฏิบัติตาม โดยผู้สอนและผู้เรียนที่เป็นตัวแทนก็ปฏิบัติไปด้วยพร้อม ๆ กันด้วย

2. เมื่อผู้สอนเห็นว่าผู้เรียนเข้าใจคำสั่งที่สอนไปแล้ว ผู้สอนจะเริ่มออกคำสั่งใหม่ให้ผู้เรียนที่เป็นตัวแทนปฏิบัติตามไปด้วยพร้อม ๆ กับผู้สอน และให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเอง จากนั้นฝึกพร้อมกันทั้งชั้น เช่นเดียวกับข้อ 1

3. ผู้สอนออกคำสั่งให้ผู้เรียนที่เป็นตัวแทนปฏิบัติตามคำสั่งโดยผู้สอนไม่ได้แสดงท่าทางให้ดูเป็นตัวอย่าง แต่มีคำศัพท์และประโยคคำสั่งที่ได้เรียนรู้แล้ว ซึ่งผู้เรียนก็จะปฏิบัติตามได้

กิจกรรมการสอนทักษะการพูด

1. ผู้เรียนจะมีทักษะการฟังอย่างเข้าใจ จากการที่ผู้เรียนฟังผู้สอนพูดประโยคคำสั่งและปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง และจากการที่ผู้เรียนดูตัวอย่างการกระทำของเพื่อนที่เป็นตัวแทนนักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งของผู้สอน เมื่อผู้สอนให้ผู้เรียนพูดประโยคคำสั่งที่เรียนไปแล้ว ผู้เรียนจะสามารถพูดได้โดยไม่ต้องกลัวว่าจะผิด เพราะได้ฟังอย่างเข้าใจมาหลายครั้งแล้ว

2. ผู้สอนจะเขียนคำสั่งต่าง ๆ ลงบนกระดาน จากนั้นจะพูดคำสั่งทีละข้อให้ผู้เรียนฟังพร้อมกัน ผู้สอนก็ปฏิบัติตามคำสั่งให้ดูเป็นตัวอย่างด้วย แล้วให้ผู้เรียนเป็นคนพูดคำสั่ง ตั้งเพื่อน ๆ ให้ปฏิบัติตาม โดยใช้คำสั่งบนกระดาน

3. ให้นักเรียนพูดคำสั่งเอง โดยดูคำสั่งบนกระดาน สั่งให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม เป็นกลุ่มหรือทีละคน

4. ให้ตอบคำถาม ซึ่งครูหรือเพื่อนในชั้นเป็นผู้ถาม

5. จัดสถานการณ์ต่าง ๆ ในชั้นเรียน ให้นักเรียนใช้บทสนทนาหรือประโยคคำสั่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์

6. ให้เล่นเกมต่าง ๆ ทางภาษา เช่น เกมพูดและปฏิบัติตามคำสั่ง

7. ให้แสดงบทบาทสมมติตามเนื้อเรื่องที่เรียน

สรุปได้ว่า การใช้คำสั่งต่าง ๆ เป็นเทคนิคการสอนที่สำคัญของวิธีการสอนแบบ การตอบสนองด้วยท่าทาง คำสั่งต่างๆ ทำให้ผู้เรียนต้องปฏิบัติ ในการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้เรียนทำ ให้คำสั่งนั้นมีความหมายชัดเจน ฉะนั้นผู้สอนควรวางแผนการสอนก่อนล่วงหน้าว่าในการเรียนแต่ละ ครั้งจะใช้คำสั่งใดบ้าง เพราะถ้าไปคิดเอาในขณะที่กำลังสอน อาจจะทำให้ล่าช้าเกินไปนักเรียน อาจจะเบื่อและไม่อยากเรียนได้ และในการสอนประโยคคำสั่งใหม่ผู้สอนไม่ควรให้คำสั่งใหม่เร็วเกินไปเพราะผู้เรียนจะมีความรู้สึกว่าการปฏิบัติตามไม่ทัน ผู้สอนควรสอนแบบค่อยเป็นค่อยไปเมื่อ ผู้เรียนเข้าใจดีแล้ว จึงสอนคำสั่งใหม่ได้ จากนั้นจึงฝึกทักษะด้านการพูด การอ่าน การเขียน ตามลำดับต่อไป

ประเภทของการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์

ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร (2552, หน้า 2-3) ได้แบ่งประเภทของทีฟิอาร์ ดังนี้

1. TPR-B (Total Physical Response-Body) เป็นการสอนที่ใช้คำศัพท์เกี่ยวกับ ร่างกาย การเคลื่อนไหวของร่างกาย หรือวลีเกี่ยวกับคำศัพท์ของร่างกายทั้งหมด ตัวอย่าง เช่น นั่ง เดิน ยืน วิ่ง กระโดด ยกมือ ตบมือ จับหู ปิดตา นั่งลง ยืนขึ้น เลี้ยวซ้าย เลี้ยวขวา เดินหน้า ถอยหลัง กระโดด ประบมือ หยุด กลับหลังหัน ชูมือขึ้น เอามือลง โบกมือ เป็นต้น

ข้อควรคำนึง

- 1) กริยาท่าทางทุกอย่างที่แสดงต้องสมจริง ไม่ใช่การสมมติ
- 2) เวลาครูสาธิต ต้องพูดคำสั่งจบก่อน แล้วจึงทำท่าทาง (เพื่อตั้งใจฟังก่อนและป้องกัน ผู้เรียนทำตามครู โดยที่ไม่เข้าใจ)
- 3) พูดและทำท่าทางเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนดูอย่างน้อย 3 ครั้ง
- 4) ทุกหนึ่งรอบของการทำท่าทาง ควรจะให้จบกระบวนการ
- 5) การสอนทุกครั้ง ต้องทบทวนบทเรียน/คำศัพท์ที่เรียนผ่านมาแล้ว โดยผู้สอนสั่งให้ทำ พร้อมกัน เพื่อเป็นการทบทวนก่อนสอนคำชุดใหม่
- 6) พูดคำที่ต้องการสอนเท่านั้น สิ่งที่ไม่ต้องการให้ผู้เรียนรับรู้ก็ไม่จำเป็นต้องพูด
- 7) จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับกริยา/คำสั่งที่ต้องการสอน

2. TPR-O (Total Physical Response-Objects) เป็นการสอนที่ใช้คำศัพท์เกี่ยวกับ สิ่งของที่มองเห็น และสามารถนำมาเป็นอุปกรณ์การสอนในห้องเรียนได้ เช่น สมุด ปากกา ดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัด แผนที่ โต๊ะ เก้าอี้ ประตู นาฬิกา ไฟฉาย ดอกไม้ ใบไม้ ก้อนหิน

จาน ชาม แก้วน้ำ ช้อน ส้อม หวี กระจก ผัก ผลไม้ต่างๆ เป็นต้น คำศัพท์เหล่านี้ควรใช้ควบคู่กับคำกริยา เช่น ชี้ออกไม้ จับก้อนหิน หยิบดินสอ ฯลฯ และอย่าไปติดการสอนในชั้นเรียน อาจพาผู้เรียนออกนอกห้องเรียน เพื่อเรียนรู้วัตถุสิ่งของต่าง ๆ หรืออาจใช้เกม วัตถุประสงค์ ต้องการให้ผู้เรียนฟังคำสั่งให้ เข้าใจและทำตามคำสั่ง โดยผู้สอนมีเป้าหมายให้ผู้เรียนรู้จักกลุ่มคำเกี่ยวกับสิ่งของต่าง ๆ

ข้อควรคำนึง

- 1) ต้องพูดหลายครั้งจนแน่ใจว่าผู้เรียนเข้าใจ
- 2) ให้ระวังคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน
- 3) หากบทเรียนยากเกินไป ครูอาจแบ่งเป็น 2 บทเรียนก็ได้ เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของเนื้อหา
- 4) หากผู้เรียนทำผิด ครูจะต้องทำให้ดูอีกครั้งจนแน่ใจว่าผู้เรียนทำได้ หากผู้เรียนทำไม่ได้ ต้องให้กำลังใจ อย่าทำให้ผู้เรียนเสียกำลังใจหรือขาดความมั่นใจ

3. TPR-P (Total Physical Response-Picture) เป็นการสอนที่เกี่ยวกับรูปภาพ แบ่งย่อยเป็น 2 แบบ คือ (1) รูปภาพสำเร็จ ภาพโปสเตอร์ เช่น ภาพถ่าย หรือรูปภาพขนาดใหญ่ที่มีกิจกรรมหลากหลาย ข้อดี คือ รูปภพจะแสดงการกระทำได้ชัดเจน เช่น ปลาอยู่ในน้ำ นกเกาะอยู่บนต้นไม้ งูเลื้อยอยู่ในป่า แมวนอนอยู่บนหลังคา หรือต้นไม้ชนิดต่างๆ เป็นต้น (2) ภาพปะติด-แกะออก ภาพแบบนี้ต้องสร้างขึ้นเอง โดยใช้กระดาษกาววาดรูปต่างๆ แล้วติดบนผ้าล้าลิ ข้อดีคือ สามารถวาดรูปภาพได้ตามใจชอบ และอาจสลับรูปต่างๆ เพื่อให้ใช้ได้หลายๆ ครั้ง

ข้อควรคำนึง

- 1) รูปภาพที่จะใช้สอนให้ผู้เรียนต้องตรงกับคำศัพท์และกิจกรรมต่างๆ
 - 2) ผู้สอนจะสั่งให้ผู้เรียนมาชี้แตะ สิ่งต่างๆ ในภาพตามที่ผู้สอนต้องการสอน
 - 3) การใช้ TPR-P อาจสอนอาทิตย์ละครั้ง แต่ถ้าผู้เรียนมีความก้าวหน้าอาจใช้สอนมากกว่านี้
 - 4) ภาพหนึ่งอาจสอนได้หลายครั้ง โดยอาจสอนเสริมเมื่อผู้เรียนรู้คำศัพท์มากมายแล้ว
 - 5) อาจใช้ TPR-B ประกอบการสอน TPR-P เช่น สอนเรื่องข้างหน้า ข้างหลัง ข้างๆ
- ควรสอนคำเหล่านี้ก่อนจึงจะสอนคำจากรูปภาพ
- 6) ภาพควรเป็นภาพที่เหมาะสมกับบุคคลและสอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน

4. TPR-D (Total Physical Response-Drawing) เป็นการสอนที่ใช้การวาดรูป จะเหมาะสำหรับชุดคำศัพท์ที่ไม่สามารถนำมาให้นักเรียนดูได้ หรือเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ เช่น ท้องฟ้า พระอาทิตย์ พระจันทร์ ก้อนเมฆ ภูเขา แม่น้ำ สัตว์ต่างๆ เป็นต้น

5. TPR-L (Total Physical Response-Location) เป็นการสอนเกี่ยวกับสถานที่ โดยเขียนคำศัพท์หรือวาดรูปแล้วนำไปติดบริเวณต่างๆ รอบๆ ห้องเรียน เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล สถานีอนามัย ตลาด สนามกีฬา ฯลฯ แล้วสั่งให้เดินไปสถานที่ตามคำสั่ง ตัวอย่าง เช่น เดินเร็ว ๆ ไปโรงพยาบาล กระโดดขาเดียวไปตลาด ค.ช.เอ พา ค.ช.ซี ไปสถานีอนามัย ข้อดี คือ สามารถใช้คำขยายได้มาก เช่น เดินเร็ว ๆ ไปโรงเรียน พาเพื่อน 2 คนไปสนามกีฬา เป็นต้น

6. TPR-S (Total Physical Response-Story telling) เป็นการสอนภาษาโดยการเล่าเรื่อง โดยครูเล่าเรื่องคล้ายกับชีวิตประจำวันของนักเรียน หรือเล่านิทาน ๒-๓ ครั้ง แล้วให้ผู้เรียนมาแสดงละครจากเรื่องที่ครูเล่า หรือบางครั้งอาจเปลี่ยนเป็นครูอ่านให้ฟัง ๑-๓ ครั้ง ให้นักเรียนเขียนขึ้นมาใหม่เหมือนครูเล่าหรือไม่ แสดงว่าผู้เรียนฟังแล้วเข้าใจมากน้อยแค่ไหน ให้เริ่มจากง่าย ๆ ก่อน TPR-P การสอนภาษาด้วยการเล่าเรื่อง ควรใช้เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมด้านภาษา โดยครูเล่าเรื่องราวที่คล้ายคลึงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน หรือ นิทานเรื่องง่ายๆ ครูเล่าเรื่องให้ฟังอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นให้ผู้เรียนออกมาแสดงเรื่อง(ตามที่ครูเล่า)โดยไม่ต้องพูด ต่อมาให้ผู้เรียนเล่าเรื่องเอง แล้วให้ผู้เรียนคนอื่นมาแสดงละครตามเรื่องที่ผู้เรียนเล่าให้ฟัง

จุดประสงค์ของ TPR-S คือ ต้องการให้ผู้เรียนฟังครูพูดให้เข้าใจและทำท่าทางโดยผู้เรียนไม่ต้องพูด เพียงแต่แสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่องเท่านั้น

สรุปได้ว่าการใช้คำสั่งต่าง ๆ เป็นเทคนิคการสอนที่สำคัญของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ คำสั่งต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนต้องปฏิบัติ ในการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้เรียนทำให้คำสั่งนั้นมีความหมายชัดเจน การจัดการเรียนการสอนในระยะแรกๆ อาจดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนปกติ จากนั้นจึงให้มีกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น และผู้เรียนจะมีปฏิริยาตอบสนองต่อกิจกรรมในทางที่ดี ถ้าพวกเขาไม่รู้สึกว่าถูกบังคับให้ร่วมกิจกรรมจนเกินไป จากนั้นจึงฝึกทักษะด้านการพูด การอ่าน การเขียนตามลำดับต่อไป

ข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์

สุดา ชาตรินทร์ (2528, หน้า 29) ได้สรุปข้อดีไว้ดังนี้

1. ไม่เสียเวลาในการเรียนมาก เนื่องจากผู้เรียนได้ประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยตรงจากการปฏิบัติ ฉะนั้นวิธีการสอนแบบนี้จึงไม่จำเป็นต้องนำภาษาแม่เข้ามาเกี่ยวข้องในการเรียนรู้ และครูก็ไม่ต้องเสียเวลาในการใช้ภาษาต่างประเทศนั้นอธิบายความหมาย

ของคำศัพท์หรือความหมายของประโยค ซึ่งเป็นวิธีที่กระทำได้ยากมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักเรียนระดับเริ่มเรียน

2. ประโยคคำสั่งเป็นประโยคที่ใช้กันมากในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นลักษณะการสื่อสารโดยตรงระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง วิธีการสอนใช้ประโยคคำสั่งจึงเป็นวิธีที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาในปัจจุบัน คือ เป็นวิธีที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative approach)

3. เป็นวิธีการสอนภาษาที่ไม่ฝืนธรรมชาติการเรียนรู้ภาษา คือ สอนตามลำดับทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน คำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียนในการที่จะพัฒนาแต่ละทักษะ และช่วยทำให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ทางบวกในแต่ละขั้นได้ดีมาก

4. เป็นวิธีสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

5. ในด้านภาษาศาสตร์ โครงสร้างประโยคคำสั่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานของโครงสร้างประโยคต่าง ๆ ฉะนั้นการสอนโดยใช้ประโยคคำสั่งจึงนับว่าเป็นวิธีที่สร้างความรู้ความเข้าใจพื้นฐานที่ดีมากให้แก่ผู้เรียน

6. ผู้เรียนมีข้อผิดพลาดน้อยหรือแทบไม่มีเลย เพราะผู้เรียนปฏิบัติตามคำสั่งซึ่งผู้สอนได้แสดงให้เห็นดูแล้ว

7. การที่ให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งทันที ทำให้ครูไม่ต้องรอคอยคำตอบเหมือนการสอนแบบอื่น ๆ ซึ่งอาจทำให้เกิดบรรยากาศที่น่าเบื่อในห้องเรียน ดังนั้นวิธีการสอนแบบนี้จึงช่วยให้ทั้งครูและนักเรียนเกิดความพึงพอใจในบทเรียน บทเรียนมีบรรยากาศที่สนุกสนาน แต่ละฝ่ายสามารถได้รับข้อมูลป้อนกลับได้อย่างรวดเร็ว

8. เนื่องจากในครั้งแรกของการเรียน นักเรียนไม่ต้องใช้ทักษะการพูดและการเขียน ใช้แต่ทักษะการฟัง จึงไม่มีการแก้คำผิดในด้านการออกเสียงไวยากรณ์ หรือการสะกดตัวที่ซ้ำซาก จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย

9. ช่วยให้เกิดความทรงจำในการเรียนที่ถาวรและต่อเนื่องไปยังทักษะอื่น ๆ ได้อย่างดี เพราะการทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสดำเนินการ (Total physical) ตอบสนอง (Response) สิ่งเร้าที่เป็นคำสั่งภาษาต่างประเทศนั้นทำให้ผู้เรียนต้องใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วนในการเรียนรู้ ซึ่งตามทฤษฎีเกี่ยวกับความจำกล่าวไว้ว่า การเรียนรู้โดยวิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความทรงจำที่คงทนถาวรไม่ลืมง่ายเช่นเดียวกับคนที่ขี่จักรยานหรือว่ายน้ำเป็น

10. เป็นวิธีสอนภาษาที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ภาษาของสมอง จึงช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็วและสมบูรณ์

11. เป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ช่วยให้เกิดความมั่นใจในตนเองยิ่งขึ้น และเกิดแรงจูงใจในการเรียนต่อไป

12. ครูสามารถประเมินผลการเรียนการสอนได้รวดเร็ว และกระทำได้ดีตลอดเวลา สามารถควบคุมพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนให้ไปสู่เป้าหมายของการสอนได้เป็นอย่างดี

สรุปข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์ คือผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง จึงมีความเข้าใจได้รับความสนุกสนานและจดจำได้ดี ไม่เกิดความเครียด เพราะไม่ถูกบังคับให้ผู้เรียนพูด เมื่อยังไม่พร้อม และได้เรียนรู้ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบทีฟิอาร์จึงเหมาะสำหรับผู้เรียนในชั้นเริ่มเรียนหรือผู้เรียนที่ใช้ภาษาที่สอง

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าม้ง

ชาวเขาในประเทศไทยเป็นที่รู้จักกันดีในกลุ่มของคนไทยทั่วไป ในฐานะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่บนพื้นที่ราบสูงในภาคเหนือตอนบนของประเทศที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากคนไทยพื้นราบ ในประเทศไทยมีชาวเขาเผ่าหนึ่งคือ แม้ว ซึ่งเรียกตัวเองว่า ม้ง ชาวม้งเป็นชาวเขาสายจีน-ทิเบต ในกลุ่มจีน แบ่งชาวม้งเป็น 3 กลุ่มย่อย คือ ม้งดำ ม้งน้ำเงิน และม้งขาว จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชื่อว่าถิ่นเดิมของม้งอยู่ในประเทศจีนมานานกว่า 3,000 ปี บริเวณแม่น้ำเหลือง แถบมณฑลยูนนาน กวางสี และกวางเจา ต่อมาถูกจีนรุกรานจึงหนีไปอยู่ในลาว เวียดนาม และพม่า ซึ่งต่อมาได้อพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยประมาณปี พ.ศ. 2393 ในปัจจุบันในประเทศไทยมีชาวเขาเผ่าม้ง กระจายอยู่ในเขตภาคเหนือ (เจริญ วรรณวิไล และคณะ, 2541) ชาวม้งส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่บนภูเขาสูงหรือที่ราบเชิงเขาในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน แพร่ ลำปาง กำแพงเพชร เลย พิชญ์โลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย และตาก มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 151,080 คน ชาวม้งชอบตั้งบ้านเรือนอยู่บนภูเขาสูงๆ ที่มีอากาศหนาวเย็นห่างไกลจากหมู่บ้านของชาวเขาเผ่าอื่นๆ มีคำกล่าวในหมู่บ้านชาวม้งว่า “น้ำเป็นของปลา ไฟเป็นของนก แต่ภูเขาสูงเป็นของม้ง” สะท้อนให้เห็นว่า ชาวม้งนิยมตั้งบ้านเรือนอยู่บนยอดภูเขาสูง (ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงราย, 2545)

ปัญหาทั่วไปเกี่ยวกับการเรียนการสอนชาวเขาเผ่าม้ง

ปัญหาการใช้ภาษาไทยของชาวเขาเผ่าม้ง เกิดขึ้นตั้งแต่ในระดับโรงเรียนอันเป็นรากฐานแห่งการพัฒนาและการดำรงอยู่ของสังคม กล่าวคือในกระบวนการเรียนรู้อยู่มีความลำบากทั้งผู้สอนและผู้เรียน เนื่องจากนักเรียนไม่ค่อยเข้าใจในความหมายของภาษาไทย แม้ต้องการที่จะสื่อสารกับครู แต่ก็ไม่สามารถสรรหาหรือเลือกคำมาอธิบายความคิดของตนเองได้ ส่วนครูก็ฟังภาษา

นักเรียนไม่เข้าใจ ติความหมายของนักเรียนถูกบ้างผิดบ้าง ดังนั้นเมื่อนักเรียนเรียนวิชาภาษาไทยอันเป็นวิชาพื้นฐานที่สำคัญนั้นไม่สัมฤทธิ์ผล ย่อมส่งผลต่อการเรียนในวิชาอื่นตามมาด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันชาวเขาเผ่าม้งได้เขียนและอ่านหนังสือภาษาม้งโดยใช้ตัวอักษรหนังสือละติน (Hmong RPA) เรื่องราวความเป็นมาต่าง ๆ ของชาวม้ง จึงอาศัยวิธีการจำและเล่าสืบต่อกันมาเพียงเท่านั้น ม้งไม่มีภาษาที่แน่นอน ส่วนใหญ่มักจะรับภาษาอื่นมาใช้พูดกัน เช่น ภาษาจีนยูนนาน ภาษาลาว ภาษาไทยภาคเหนือ เป็นต้น ภาษาม้งมีหลักการผสมคำ คือ พยัญชนะ + สระ + วรรณยุกต์ (ไม่มีตัวสะกด) ในบางคำมีแค่พยัญชนะกับสระเท่านั้น ก็เป็นคำแล้วโดยไม่จำเป็นต้องมีวรรณยุกต์ เช่น nco = คิดถึง zoo = ดี เป็นต้น นอกจากนี้เสียงที่พูดภาษาม้งจะมีความแตกต่างกับภาษาไทย เช่น คำว่า “กิน” ภาษาม้งจะออกเสียง “น่อ” “ฉั่น” ภาษาม้งจะออกเสียง “กู๋” ไปไหน ภาษาม้งจะออกเสียง “ก้อไปดื้อ” เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการออกเสียงจะแตกต่างกับภาษาไทยโดยสิ้นเชิงคือไม่มีตัวสะกด ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนสำหรับชาวเขาเผ่าม้งมักจะมีปัญหาด้านการใช้ภาษาในการสื่อสาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกศินี วัชรเสถียร (2542) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้และสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ และการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ที่พัฒนาโดยใช้กระบวนการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าเกณฑ์ความรอบรู้ที่กำหนดไว้ร้อยละ 65 ของคะแนนเต็ม คือ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งถือว่าเกณฑ์จำนวนนักเรียนที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 และมีทักษะทางสังคมสูงขึ้น ในด้านมีระเบียบวินัย ความสามัคคี ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและต่อกลุ่ม การตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และกล้าแสดงออกในการใช้ภาษาอังกฤษ

สำหรับ ทรงศักดิ์ บุญยัสสะ (2544) ได้ศึกษาการสร้างและพัฒนาชุดการสอน วิชาคณิตศาสตร์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องการบวก การลบ การคูณและการหาร โดยใช้กิจกรรมการสอนแบบ **Total Physical Response** ผลการศึกษาพบว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 83.33/80.83$ และค่าดัชนีประสิทธิผล $E.I. = .63$

นอกจากนี้ กัญญา กอบกาญจนสินธุ (2545) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีสอนด้วยการโต้ตอบทางสระ ที่มีต่อความสามารถในการฟัง และการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการวิจัยพบว่า ความสามารถในการฟังและพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนด้วยการโต้ตอบทางสระหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการฟังและพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการฟังและพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนด้วยการโต้ตอบทางสระหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในขณะที่ สมโภชน์ ธรรมแสง (2546) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งชั้นคิดเป็นร้อยละ 83.87 และจำนวนผู้สอบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 85 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง มีพฤติกรรมด้านเจตคติที่ดีในการเรียนทั้งด้านความกระตือรือร้น ความสนใจในการเรียน ความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออกความสนุกสนาน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 90.16 นักเรียนทุกคนมีความคิดเห็นว่าชอบวิชาภาษาอังกฤษ การสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง เป็นกิจกรรมที่สนุกสนานช่วยให้นักเรียนเข้าใจความหมายและช่วยให้จดจำความหมายได้ดี ช่วยให้นักเรียนกล้าพูดภาษาอังกฤษมากขึ้น นักเรียนร้อยละ 95 มีความคิดเห็นว่าได้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับเพื่อนด้วยความสนุกสนาน การพูดภาษาอังกฤษเป็นจังหวะและแสดงท่าทาง ช่วยให้พูดภาษาอังกฤษได้ดี

เช่นเดียวกันกับ ศิริวรรณ มาลัย (2549) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการฟัง-พูด และความเชื่อมั่นในตนเองต่อการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิธีการสอนแบบ T.P.R.(Total Physical Response) ประกอบสื่อในชีวิตประจำวันกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษในระดับสูง และมีความคงทนในการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออกในการใช้ภาษาอังกฤษและมีเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ภาษา

เช่นเดียวกับ กัลยาณี คำมูลนา (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ที่ได้รับการตอบสนองด้วยท่าทาง จากการวิจัยพบว่า นักเรียน จำนวน 15 คนมีคะแนนทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ

93.33 ของนักเรียนทั้งหมด ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ จำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีผลการประเมินพัฒนาการ ร้อยละ 70 ขึ้นไป

นอกจากนี้ คารุณี คำมูล (2552) ได้ศึกษาความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการตอบสนองโดยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง จาก การศึกษาพบว่า ความสามารถด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธี สอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง ของนักเรียนจำนวน 27 คน มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 81.48 ของนักเรียนทั้งหมด ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 18.52 โดยทุกคนมีคะแนนมากกว่า 30 คะแนน ซึ่งมีคะแนนเกินครึ่งของคะแนนเต็ม คะแนนรวม ของนักเรียนทั้งหมดเฉลี่ยร้อยละ 84.26 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ นักเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป

Asher (Asher, 1982) ได้ทดลองสอนภาษาเยอรมันแก่นักศึกษาผู้ใหญ่ในรัฐแคลิฟอร์เนีย อายุ 17-60 ปี จำนวน 11 คน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ พบว่าในการศึกษาครั้งนี้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ คำศัพท์ได้ถึง 500 คำ โดยการสอนเริ่มจากง่ายไปหายาก ให้มีการปฏิบัติตามทุกขั้นตอน นำเรื่องราว ในชีวิตประจำวันมาสร้างเป็นเรื่องราวในการสอน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบทีฟิอาร์ สามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

